

Børne- og Undervisningsministeriet og KL

FGU-rejseholdets råd til et styrket samarbejde mellem FGU og KUI

Vidensopsamling 2023-2025

Indhold

1.	Forord	4
2.	Vidensopsamlingen kort fortalt	5
2.1	Skab en tillidsfuld og formaliseret samarbejdskultur med gensidigt kendskab og systematiske arbejdsgange	5
2.2	Drøft løbende jeres forståelse af målgruppen og hvad forskellige typer unge kræver af samarbejdet	6
2.3	Prioriter at få de unges stemmer i spil	7
2.4	Prioriter egu og det virksomhedsrettede samarbejde	8
2.5	Styrk overgangene ind og ud af FGU	9
2.6	På tærsklen til en ny udvikling	10
2.7	26 gode råd til samarbejdet mellem FGU og KUI	11
3.	Indledning og baggrund	12
3.1	Rejseholdets formål	12
3.2	Om rejseholdets vidensopsamling	13
3.3	Sådan har rejseholdet arbejdet	13
4.	Rejseholdets iagttagelser og gode råd til et styrket samarbejde	15
4.1	Samarbejdets fundament	15
4.2	Samarbejde om målgruppen for FGU	19
4.3	Samarbejde om indslusning af elever på FGU og fortællingen om FGU	25
4.4	Samarbejde om kommunikation mellem FGU og KUI, uddannelsesplaner og elevforløb	30
4.5	Samarbejde om elevernes trivsel og om at fastholde eleverne i FGU	36
4.6	Samarbejde om erhvervsgrunduddannelsen (egu)	42
4.7	Samarbejde med virksomheder og lokalsamfund	46
4.8	Samarbejde om overgange efter endt FGU-forløb	50
5.	Perspektivering	55
5.1	Anerkend og værn om FGU og KUI	55
5.2	FGU i et forandret uddannelseslandskab	56

1. Forord

Denne vidensopsamling markerer afslutningen på et godt, meningsfuldt og inspirerende forløb, hvor vi i FGU-rejseholdet har arbejdet for at styrke samarbejdet mellem FGU-institutionerne og de kommunale ungeindsatser (KUI).

Vi har været vidne til en sektor i markant fremdrift og udvikling. En udfordret opstartsfasen er efterhånden blevet afløst af stabile, tætte og velfungerende samarbejder og relationer.

FGU-institutionerne og KUI har investeret i at etablere et partnerskab, hvor de står sammen om at løse en stor samfundsmæssig udfordring. Det er vores indtryk, at samarbejdet er styrket i løbet af de 2½ år, rejseholdet har virket.

Vores opdrag har blandt andet været at give opmærksomhed til samarbejdet. Det har været en god og nyttig opgave. Undervejs er vi blevet mødt med interesse af engagerede medarbejdere i både FGU-institutioner og kommuner, som generøst har delt erfaringer – både de succesrige og de udfordrende – alle drevet af et fælles fokus på de unges trivsel og udvikling. Vi vil gerne takke jer alle for den måde, I har mødt os på: med åbenhed og imødekommenhed.

Vi vil også gerne sige tak til de unge, som tog sig tid til at dele jeres erfaringer og perspektiver med os.

Med denne vidensopsamling vil vi udbrede de gode eksempler og inspirere både FGU-institutioner og kommuner til at videreudvikle samarbejdet. Vi håber, materialet bliver læst med nysgerrighed, og at det vil blive brugt som afsæt for at undersøge, hvor der lokalt er potentiale for endnu tættere samarbejde til gavn for de unge. Det er ligeledes vores håb, at denne vidensopsamling og et styrket samarbejde mellem FGU og kommunerne vil bidrage til at udvikle FGUs centrale placering i det samlede og nye uddannelseslandskab.

Vidensopsamlingen er det skriftlige resultat af vores arbejde, men vejen hertil og processen med de fysiske besøg og lokale dialoger har i høj grad været opgavens omdrejningspunkt. Vi oplever, at disse møder har været med til at styrke de nære samarbejdsrelationer.

Det har været en styrke, at opgaven er blevet løftet i fællesskab af Børne- og Undervisningsministeriet og KL. Samarbejdet har været tæt og bidraget til et fælles ejerskab.

I en tid med et uddannelseslandskab i bevægelse håber vi, at man vil værne om de rødder, der nu er ved at fæstne sig: det tætte samarbejde mellem FGU og KUI – og en FGU-sektor, som stadig finder sine ben og udfolder det potentiale, der allerede kan spores i trivselsmålinger og overgangsdata.

Per B. Christensen og Claus Svold, FGU-rejseholdet

2. Vidensopsamlingen kort fortalt

Vidensopsamlingen bygger primært på de dialoger, FGU-rejseholdet har haft under besøg på FGU-institutioner sammen med deres samarbejdskommuner. I alt har rejseholdet været i dialog med hovedparten af FGU-institutioner og to tredjedele af landets kommuner.

Formålet med vidensopsamlingen er at inspirere FGU-institutioner og kommuner til at videreudvikle samarbejdet. Vidensopsamlingen er primært til ledere og vejledere i FGU og KUI.

Vidensopsamlingen præsenterer rejseholdets centrale observationer og 26 gode råd, der er samlet under otte tematiske overskrifter (se oversigten på side 11).

Det er rejseholdets indtryk, at samarbejdet gradvist er blevet styrket. Den indledende opbygning og de mange investeringer i relationer og samarbejdsformer bærer frugt. Både FGU og KUI er nået langt, men der er fortsat uudnyttede potentialer for at styrke både FGU, KUI og samspillet mellem de to.

I dette resumé samles der op på rejseholdets iagttagelser samt en række centrale råd. De handler om de emner, hvor der enten er størst behov for opmærksomhed i samarbejdet, eller størst potentiale for at indfri ambitionen om et endnu stærkere samarbejde mellem FGU og KUI.

2.1 Skab en tillidsfuld og formaliseret samarbejdskultur med gensidigt kendskab og systematiske arbejdsgange

En afgørende forudsætning for et velfungerende samarbejde mellem FGU og KUI er et formaliseret samarbejde med systematiske arbejdsgange og faste møder samt en samarbejdskultur, der er baseret på gensidigt kendskab, tillid og et fælles mål.

Tæt kontakt og gode relationer gør det lettere at tage svære samtaler og handle hurtigt i fællesskab. Rejseholdet anbefaler derfor, at FGU og KUI aktivt prioriterer at mødes, besøge hinanden og udvikle samarbejdet gennem fælles refleksion, udviklingsarbejde og evaluering.

En systematisk samarbejdsstruktur med et formaliseret samarbejde og faste møder er vigtigt for at sikre fælles retning og opbakning. Det omfatter både ledere, medarbejdere og koordinatore eller lignende, der omsætter beslutninger til samarbejdsprocedurer og sikrer sammenhæng mellem strategi og hverdag.

Veldefinerede arbejdsgange og tydelig forventningsafstemning skaber fælles spilleregler, gør opgaveløsningen mere effektiv, reducerer sårbarhed ved medarbejderudskiftninger og giver nye medarbejdere bedre mulighed for at løse opgaver. Rejseholdet anbefaler derfor, at rollefordelinger og opgavebeskrivelser defineres klart og evalueres løbende.

Der er en række områder, hvor der særligt efterspørges klare aftaler. Det drejer sig blandt andet om

- opfølgning på elevernes forløb og den løbende kommunikation mellem FGU og KUI
- samarbejdet om at forebygge frafald
- aftaler om rammer og vilkår for forløb (fx forlængelser eller nedsat tid)
- procedurer i forbindelse med overgange efter endt FGU-forløb.

Samarbejdet mellem FGU og KUI er kendetegnet ved, at en væsentlig del ikke er reguleret af lovgivning. Det giver fleksibilitet og frihed, men det forudsætter også, at FGU og KUI har en fælles forståelse af, hvordan opgaverne skal løses, og at der indgås klare lokale aftaler. Når ovenstående emner ofte træder frem, hænger det formentlig sammen med, at der netop her er plads til lokal tilrettelæggelse – og dermed også et særligt behov for lokal dialog om opgaveløsningen.

Når det gælder opfølgning på elevernes FGU-forløb, er der regler, der fastsætter, hvornår FGU som minimum skal inddrage KUI. Derudover er det op til parterne at aftale, hvor ofte og hvordan de ønsker kommunikationen omkring forløbene.

Derfor anbefaler rejseholdet blandt andet, at KUI og FGU i fællesskab udarbejder en fast struktur og systematik for den løbende opfølgning. Det kan være nyttigt at vende, hvor ofte og hvor tæt en dialog, der skal være om de unges forløb. Det omfatter blandt andet at aftale faste tidspunkter for elevgennemgang og forventningsafstemme, hvad KUI har behov for at vide og hvornår, og hvad FGU har ressourcer til.

2.2 Drøft løbende jeres forståelse af målgruppen og hvad forskellige typer unge kræver af samarbejdet

Rejseholdets besøg har i høj grad været præget af samtaler om de unge i FGUs målgruppe: Hvem de er, og hvad de kræver af FGU og KUIs samarbejde og af FGU som tilbud.

Målgruppen er bred og rummer mange forskellige typer af unge med varierende baggrunde og skoleerfaringer, og den er vanskelig at sætte på formel. Den omfatter både unge, der blot mangler en enkelt karakter for at kunne komme videre i uddannelsessystemet, unge, der er faldet fra en ungdomsuddannelse samt unge med mere omfattende udfordringer, som har behov for både faglig og social udvikling og en høj grad af støtte. FGU-institutioner og kommuner giver under besøgene udtryk for, at målgruppen for FGU opleves som yngre og

med en større andel med flere komplekse udfordringer – en tendens, der også bekræftes af evaluerings- og følgeforskningsprogrammet for FGU¹.

Målgruppen varierer i praksis over tid og fra sted til sted med forskellig lokal demografi, det lokale arbejdsmarked og uddannelseslandskab. Det skyldes dels det skønsmæssige element i målgruppevurderingen hos KUI, der skal vurdere hvorvidt den unge vil kunne opleve personlig, social og faglig progression på FGU, dels FGU-skolernes forskellige karakter og tilbud.

Variationen understreger behovet for løbende drøftelser af den lokale forståelse af målgruppen. Både lokale afklaringer og et mere fælles nationalt perspektiv – hvor erfaringer kan deles på tværs af relevante fora kunne være virksomme tiltag i arbejdet med at afgrænse målgruppen.

Definitionen af målgruppen påvirker både forventningerne til FGU som uddannelsestilbud og behovet for fælles løsninger omkring unge med særlige behov. Diskussionerne handler ofte om, hvornår en ung har for ringe forudsætninger for at indgå i et FGU-forløb.

KUI har en central rolle i at følge og støtte unge, mens FGU har en forpligtelse til at inddrage KUI i sit arbejde. Derfor er det vigtigt at afklare, hvilke behov forskellige unge i målgruppen har, og hvad det kræver af samarbejdet. Her bør KUI og FGU tydeliggøre, hvilke støtteforanstaltninger der kan tages i brug, og definere klare arbejdsgange omkring samarbejdet med at støtte unge med særlige behov.

Rejseholdet anbefaler, at KUI og FGU løbende drøfter deres forståelse af målgruppen og er i dialog om fortolkningen på både leder- og medarbejderniveau. Det kan ske gennem konkrete elevcases, brugerrejser eller gensidige besøg med fokus på arbejdet med målgruppen og målgruppevurdering. Lokale drøftelser kan eventuelt suppleres med nationale fora for erfaringsudveksling og fælles refleksion over praksis.

2.3 Prioritér at få de unges stemmer i spil

Rejseholdet anbefaler, at FGU og KUI prioriterer at inddrage de unges erfaringer og gøre dem til aktive medskabere af deres forløb. Flere af vores råd handler netop om at styrke inddragelsen af de unge.

FGUs omdømme er et tema, som både KUI og FGU er optagede af. De unge og deres forældre har ikke altid et udpræget positivt syn på FGU. Det har betydning for de unges tilgang til uddannelsen.

¹ Danmarks Evalueringsinstitut 2024: Elevers udbytte, foreløbig effekt og status på implementering af FGU - tredje delrapport i evaluerings- og følgeforskningsprogrammet for FGU

Et effektivt greb er at udnytte, at de unge er stærke ambassadører for FGU. Når de deler deres egne erfaringer, bliver det tydeligt, hvad FGU kan tilbyde, og introduktionen til uddannelsen bliver mere nærværende.

De unge bør desuden være omdrejningspunkt for og medskabere i arbejdet med uddannelses- og forløbsplaner. Deres motivation styrkes, når de oplever, at deres ønsker afspejles i planerne, og når de kan se, hvordan konkrete læringsaktiviteter bidrager til at nå deres mål. Det kræver ofte bevidst vejledning at få de unge til at sætte ord på egne behov og ønsker. Når de unge oplever ejerskab til mål og aktiviteter, bliver planerne i højere grad et aktivt redskab til at skabe meningsfulde forløb.

Endelig anbefaler rejseholdet, at eleverne er medudviklere af sociale aktiviteter på FGU. Sociale fællesskaber er afgørende, men de kræver aktiviteter, der er tilpasset målgruppen. Der er gode erfaringer med at understøtte fællesskaber gennem trygge rammer i skoletiden – både inden for en faglig og en mere social ramme – hvor pædagogisk støtte kan understøtte deltagelsen. Det er oplagt at engagere elevråd i at planlægge og udvikle sociale aktiviteter.

2.4 Prioritér egu og det virksomhedsrettede samarbejde

Erhvervsgrunduddannelsen (egu) og det virksomhedsrettede samarbejde på FGU optager mange FGU-institutioner og kommuner.

Rejseholdets besøg viser, at der fortsat findes både barrierer og potentialer i egu-sporet, og vi støtter en fortsat strategisk prioritering af området. Egu har flere steder været underprioriteret og vi hører, at sporet er krævende at understøtte. Samtidig er det væsentligt at fremhæve, at der mange steder allerede er blevet arbejdet målrettet med at styrke sporet, hvilket også afspejler sig i tilgangen til sporet på landsplan. Elever fra egu-sporet har den bedste overgangsfrekvens til videre uddannelse eller job af de tre spor på FGU².

Rejseholdet anbefaler, at FGU og KUI – både hver for sig og i fællesskab – prioriterer egu-sporet, fx ved at dedikere ressourcer til opgaven og sikre klart ledelsesmæssigt ansvar.

Samarbejde med virksomheder er centralt i egu-sporet, men det er også relevant i et bredere perspektiv. Det gælder for erhvervstræning på alle tre spor og for undervisningen på FGU, hvor samarbejde med virksomheder, civilsamfund og velfærdsinstitutioner kan understøtte en praksisorienteret undervisning.

Rejseholdet konstaterer, at samarbejdet mellem FGU-institutioner og lokale virksomheder og eksterne aktører varierer. Nogle institutioner efterspørger inspiration til at styrke samarbejdet.

² Danmarks Evalueringsinstitut 2024: Elevers udbytte, foreløbig effekt og status på implementering af FGU - tredje delrapport i evaluerings- og følgeforskningsprogrammet for FGU

Rejseholdet anbefaler derfor, at FGU indgår aktivt i lokale erhvervsnetværk og udpeger nøglepersoner med ansvar for at opbygge og vedligeholde relationer til virksomheder og andre lokale aktører. Det kan fx ske gennem repræsentation i erhvervsråd eller lignende fora.

Det anbefales desuden at prioritere og systematisere arbejdet med erhvervstræning gennem faste rammer og fælles procedurer, så indsatsen ikke bliver personafhængig.

2.5 Styrk overgangene ind og ud af FGU

Både FGU-institutioner og kommuner efterspørger et styrket samarbejde om overgangen til og fra FGU.

Området for optag og opstart i FGU har været præget af ændringer, blandt andet afskaffelsen af basis og justerede regler om brobygning. Der er flere forandringer på vej med afskaffelsen af 10. klasse og et kommende retskrav på FGU for nogle unge.

Det giver anledning til at genbesøge samarbejdsaftaler om vejledning til og starten på FGU.

Med den kommende uddannelsesreform skærpes behovet for at grundskolen har et samarbejde med FGU koordineret via KUI. Der er et udviklingspotentiale i at styrke FGUs samspil med grundskolen gennem fortsat tæt og koordineret samarbejde med KUI. Uddannelsesvejlederne i KUI er helt centrale i forhold til de unges overgange. Grundskolelærere har også en betydning og er ofte nøglepersoner for unge, som er på vej mod, eller potentielt kan være i målgruppen for FGU, og, men de kan mangle tilstrækkelig viden om FGU.

Rejseholdet anbefaler, at KUI og FGU arbejder systematisk og strategisk med at gøre FGU til et naturligt element i vejledningen i grundskolen. KUI og FGU bør i fællesskab finde faste metoder til at sikre, at relevante udskolingselever og deres forældre bliver introduceret til FGU.

Overgangen fra FGU omfatter både overgang til uddannelse eller job og overgang tilbage til KUI, hvor den unge ikke umiddelbart har en plan for uddannelse eller job efter endt FGU-forløb.

Rejseholdet anbefaler, at FGU sørger for en grundig overlevering i afslutningen af FGU-forløbet og har fokus på tryk i overgangen til job og uddannelse. Det kræver en overlevering af relevant viden om den unge, så næste aktør kan tilrettelægge en god modtagelse og imødekomme eventuelle behov for støtte.

Rejseholdet anbefaler også, at der er klare aftaler og tydelig rollefordeling mellem FGU, KUI og de modtagende institutioner. Samarbejdet om overgange styrkes af formaliserede aftaler, systematiserede procedurer og faste redskaber, fx overgangsplaner og overleveringssamtaler.

FGU og KUI bør sørge for at holde kontakt med den unge efter FGU-forløbet og indtil de er godt i gang med det nye og har etableret nye relationer.

2.6 På tærsklen til en ny udvikling

FGU og KUI har gennemgået en markant udvikling siden den spæde begyndelse. Der er fortsat et udviklingspotentiale, men det overordnede billede er positivt.

Med aftalen om en ny erhvervs- og professionsrettet gymnasieuddannelse (epx) står FGU og KUI foran et nyt kapitel. Nedlæggelsen af 10. klasse og indførelsen af retskrav for visse elever til FGU kan udvide målgruppen og vil påvirke samarbejdet mellem KUI og FGU. Det kalder på refleksion over, hvordan FGU bedst imødekommer den kommende elevgruppe og forbereder de elever, for hvem den nye ungdomsuddannelse kan være relevant, til at starte på epX.

FGU-institutionerne er i vid udtrækning rustet til opgaven, men rejseholdet peger samtidig på, at et naturligt fokus på en eventuelt udvidet målgruppe kan risikere at svække opmærksomheden på de unge, der fortsat har størst behov for støtte. Det er vel at mærke de målgrupper, hvor der allerede i dag kan opleves udfordringer med at finde hinanden og løsninger på tværs af KUI og FGU. Det bliver afgørende at sikre, at FGU – i tæt samspil med KUI – fortsat kan favne bredt og støtte de unge, der har behov for et forberedende tilbud, i overgangen til uddannelse og job.

2.7 26 gode råd til samarbejdet mellem FGU og KUI

Samarbejdets fundament

- Hav en systematisk samarbejdsstruktur og faste samarbejdsaftaler.
- Understøt tætte relationer og kendskab til hinandens praksis.
- Vær fælles om at udvikle jer.

Målgruppen for FGU

- Drøft løbende jeres definition af målgruppen for FGU for at sikre en fælles forståelse.
- Brug afsøgningsforløb, når der er tvivl om hvorvidt FGU er det rette tilbud for en ung.
- Afklar, hvad forskellige behov hos de unge i målgruppen kræver af jeres samarbejde, og aftal, hvordan henholdsvis KUI og FGU kan støtte unge med særlige behov.
- Sammentænk FGU med kommunens øvrige tilbud til målgruppen.

Indslusning af elever på FGU og fortællingen om FGU

- Styrk samspillet med grundskolen, præsenter og fremvis FGU.
- Styrk samarbejdet med forældre til unge i målgruppen.
- Fortæl de positive historier og lad eleverne sætte ord på, hvad FGU kan.
- Anvend introduktionsforløb fleksibelt for at sikre en tryk og god opstart.

Kommunikation mellem FGU og KUI, uddannelsesplaner og elevforløb

- Kvalificér uddannelsesplanen i fællesskab og drøft formatet på tværs af kommuner, der deler FGU.
- Definér i fællesskab en systematik og struktur for den løbende opfølgning på elevforløb.
- Styrk elevernes ejerskab til uddannelsesplanen i sammenhæng med forløbsplanen.

Elevernes trivsel og samarbejdet om at fastholde eleverne i FGU

- Brug fraværstatistik systematisk som et aktivt redskab.
- Etablér en fælles forståelse af, hvad der er realistiske forløb, og hav tydelige procedurer ved brug af nedsat tid og forlængelser.
- Gør eleverne til medskabere af sociale aktiviteter og tilpas tiltag til de unge.

Erhvervsgrunduddannelsen

- Prioritér egu strategisk internt og på tværs af FGU og KUI.
- Overvej, om I har en hensigtsmæssig model for at sikre praktikpladser.
- Hav blik for det lokale arbejdsmarked, del viden om egu på tværs i kommunen og medtænk virksomhedsnetværk i kommunen.

Virksomheder og lokalsamfund

- Sørg for, at FGU er synlig i lokalområdet, og vær aktiv i netværk.
- Udpeg nøglepersoner, der har ansvar for at opbygge relationer til virksomheder og andre lokale aktører, og prioritér erhvervstræning.

Overgange efter endt FGU-forløb

- Sørg for en grundig overlevering i afslutningen af FGU-forløbet og hav fokus på tryk i overgangen fra FGU til job og uddannelse.
- Etablér fælles procedurer for samarbejdet om overgange på tværs af FGU, KUI og ungdomsuddannelser.
- Styrk den systematiske brug af kombinationsforløb i overgangen til ungdomsuddannelse.
- Brug data til at styrke samarbejdet om overgange.

3. Indledning og baggrund

FGU-rejseholdet skal understøtte arbejdet med at få flere unge i uddannelse og job

FGU-rejseholdet er etableret i et samarbejde mellem Børne- og Undervisningsministeriet og KL.

Rejseholdet skal understøtte samarbejdet mellem den forberedende grunduddannelse (FGU) og den kommunale ungeindsats (KUI) i arbejdet med at få flere unge i uddannelse og job.

Rejseholdet består af formand for Formandskollegiet i Danske Professionshøjskoler Per B. Christensen og tidligere børne- og ungedirektør i Vejle Kommune Claus Svold.

3.1 Rejseholdets formål

Rejseholdet har tre overordnede formål.

Understøtte samarbejdet gennem dialog mellem FGU og KUI

Rejseholdet har primært haft til formål at understøtte et styrket samarbejde mellem FGU og KUI ved at facilitere en dialog om udfordringer, barrierer og muligheder i samarbejdet lokalt.

Indsamle viden om udfordringer, barrierer og muligheder i samarbejdet mellem FGU og KUI

Rejseholdet har også haft til formål at samle viden og erfaringer om status for implementering af Aftale om bedre veje til uddannelse og job fra 2017.

Den indsamlede viden vil dels kunne bruges løbende i den lokale understøttelse af FGU og KUI, dels til at understøtte implementeringen af FGU og KUI generelt fra centralt hold.

Udbrede gode erfaringer

Rejseholdet skal understøtte FGU og KUI's samarbejde lokalt gennem dialog og vidensopbygning samt ved at udbrede de gode erfaringer.

3.2 Om rejseholdets vidensopsamling

Vidensopsamlingen samler op på rejseholdets arbejde gennem to år og er primært målrettet ledere og vejledere på FGU og KUI.

Vidensopsamlingen indeholder rejseholdets centrale observationer fra besøgene og en række gode råd til FGU og KUI. Der er også eksempler fra de besøgte institutioner og kommuner til inspiration.

En del af de gode råd handler om en række tilgange, der understøtter et velfungerende samarbejde mellem FGU og KUI generelt set. Andre gode råd hører under specifikke temaer.

Udgangspunktet for rejseholdets arbejde har været samspeilet mellem FGU og KUI, men der har også været dialoger om problemstillinger på flere tilgrænsende områder under deres besøg. De gode råd fokuserer som hovedregel på områder, der ligger inden for FGU og KUIs samarbejdsområde, og i mindre grad på områder af FGUs praksis, hvor KUI ikke er involveret.

3.3 Sådan har rejseholdet arbejdet

Vidensopsamlingen er baseret på de dialoger, rejseholdet har haft på besøg hos FGU-institutioner og deres samarbejdskommuner samt en række andre aktiviteter, som har bidraget til at kvalificere rejseholdets arbejde.

Besøg hos FGU-institutioner og kommuner

Rejseholdet har været på 16 besøg med 16 FGU-institutioner og 48 kommuner. På fire af disse besøg har rejseholdet inviteret interesserede omkringliggende FGU-institutioner og kommuner til at deltage i besøgene. Her har yderligere 7 FGU-institutioner og 17 kommuner været repræsenteret.

Kvalitetssikring og sparring om de gode råd

Rejseholdet har arbejdet på at sikre relevans og nuancer i deres observationer og gode råd. Både via partnerskabs – og interessentdialoger, via besøgene og oplæg.

Rejseholdet har haft interessentdialoger om deres observationer med Modstrøm, FGU Danmark, KL, FH, 3F, Danske SOSU-skoler, DI, DE, DA og Danske HF & VUC. Dialogerne har bidraget til at sikre nuancer og relevans.

I forbindelse med rejseholdets besøg i 2025 har rejseholdet inviteret deltagerne til at kommentere på rejseholdets forslag til gode råd.

Rejseholdet har holdt en række oplæg og deltaget i forskellige fora med mulighed for at sparre med sektoren og andre aktører om observationer. Her har de blandt andet fået mulighed for at gå i dialog med repræsentanter for sektoren, indhente flere eksempler og sparre om temaer.

De unges perspektiv

I forbindelse med besøgene har rejseholdet løbende været i dialog med og indhentet perspektiver fra de unge på FGU. Det er fx sket gennem rundvisninger og mini-interview med elever på FGU-institutioner.

Rejseholdets besøgsrække

Rejseholdet har i løbet af 2023-2025 besøgt og været i dialog med en række FGU-institutioner og kommuner.

Besøgskriterier og fastlæggelse af besøgsrækken

De besøgte FGU-institutioner og kommuner er udvalgt på baggrund af en række kriterier med henblik på at sikre, at besøgene dækker et bredt udsnit af FGU-institutioner og kommuner, blandt andet hvad angår geografi, kommunestørrelse, institutionsstørrelse og antal samarbejdskommuner for FGU-institutionerne.

Af hensyn til den praktiske mødeafvikling har rejseholdet inviteret et udvalg af institutionens samarbejdskommuner til de besøg, hvor FGU-institutionen har fem eller flere samarbejdskommuner.

Rejseholdet har besøgt

- FGU Midtjylland, Viborg & Silkeborg Kommune
- FGU Nordvestsjælland, Holbæk, Odsherred og Kalundborg Kommune
- FGU Aarhus og Aarhus Kommune
- FGU Sønderjylland, Haderslev, Sønderborg, Tønder og Aabenraa Kommune
- FGU Vestegnen, Albertslund, Brøndby, Glostrup og Ishøj Kommune
- FGU Sydøstjylland, Horsens, Hedensted og Odder Kommune
- FGU Himmerland, Rebild, Vesthimmerland og Mariagerfjord Kommune
- FGU Hovedstaden, København, Frederiksberg, Tårnby og Dragør Kommune
- FGU Lolland-Falster, Lolland og Guldborgssund Kommune
- FGU Fyn, Assens, Nyborg og Odense Kommune
- FGU Syd- og Midtfyn, Svendborg, Langeland, Ærø og Faaborg-Midtfyn Kommune
- FGU Nordvest, Morsø, Thisted og Jammerbugt Kommune
- FGU Øresund, Helsingør, Fredensborg og Hørsholm Kommune
- FGU Midt-Vest, Herning, Ringkøbing-Skjern og Ikast-Brandø Kommune
- FGU Trekanten, Vejle, Fredericia, Billund og Middelfart Kommune
- FGU Syd- og Vestsjælland, Næstved, Slagelse og Vordingborg Kommune.

4. Rejseholdets iagttagelser og gode råd til et styrket samarbejde

Rejseholdets iagttagelser og gode råd til et styrket samarbejde mellem FGU og KUI

I dette kapitel præsenteres rejseholdets iagttagelser fra besøgene samt deres gode råd til, hvordan samarbejdet mellem FGU og KUI kan styrkes. Indledningsvist fremsættes en håndfuld generelle gode råd.

Herefter kommer en række iagttagelser og gode råd under syv temaer, der afspejler de emner om samarbejdet, som institutioner og kommuner er optagede af.

4.1 Samarbejdets fundament

Rejseholdets iagttagelser om samarbejdets fundament

En række tilgange til samarbejdet fremhæves kontinuerligt som betydningsfulde for det gode samarbejde.

Det drejer sig blandt andet om at have klare og formaliserede rammer for samarbejdet via samarbejdsaftaler, tydelig rolle- og ansvarsfordeling og faste mødestrukturer.

Rejseholdet har set eksempler på forskellige typer af samarbejdsaftaler. Fælles for dem er, at de beskriver en fast samarbejdspraksis, skaber tydelighed om rollefordeling og konkretiserer, hvem der har initiativpligten på områder, hvor FGU og KUI skal samarbejde.

Desuden fremhæves tillid og det gensidige kendskab. Det er værdifuldt, når FGU-medarbejdere forstår den kontekst, KUI arbejder i, og de unge, de møder i vejledningen. Samtidig er det en fordel, når KUI har et godt kendskab til FGU-tilbuddet og dets muligheder, styrker og begrænsninger. Forskellige tiltag kan fremme det gensidige kendskab, fx fremskudt vejledning, rundvisninger, besøg eller korte praktikophold hos hinanden.

Rejseholdet har særligt mødt gode erfaringer med såkaldt fremskudt vejledning, hvor vejledere fra KUI er til stede fysisk på FGU. Det er med til at styrke relationerne og det gensidige kendskab mellem vejledere og ansatte på tværs af FGU og KUI.

Gode råd til et styrket samarbejde mellem FGU og KUI

Rejseholdet peger på følgende gode råd til et styrket samarbejde mellem FGU og KUI, som sammenfattes i nedenstående boks og udfoldes i det følgende.

Opsummering: Rejseholdets gode råd til et styrket fundament for samarbejdet mellem FGU og KUI

- Hav en systematisk samarbejdsstruktur og faste samarbejdsaftaler.
- Understøt tætte relationer og kendskab til hinandens praksis.
- Vær fælles om at udvikle jer.

Hav en systematisk samarbejdsstruktur og faste samarbejdsaftaler

Rejseholdet anbefaler, at FGU og KUI har en systematisk samarbejdsstruktur og skriftlige samarbejdsaftaler, der tydeliggør arbejdsgange og rollefordelinger.

Det drejer sig om at have klarhed omkring, hvordan og hvornår FGU og KUI mødes på forskellige niveauer, samt at have defineret faste samarbejdsprocedurer.

Rejseholdet anbefaler en samarbejdsmodel, der understøtter samarbejdet på tværs af niveauer – fra direktør- og chefniveau til ledere og medarbejdere. Modellen bør sikre sammenhæng mellem strategi og praksis gennem samarbejde på både strategisk, taktisk og operationelt niveau.

Faste møder giver rum til at udvikle samarbejde, sikrer løbende håndtering af sager, understøtter relationer og sikrer at viden og beslutninger deles og videreformidles.

Samarbejdsaftaler kan dække hele samarbejdet eller udvalgte dele og kræver løbende vedligeholdelse, da aftalen skal opdateres i takt med udvikling af samarbejdet, ny lovgivning med videre.

Eksempel fra praksis: Cafémøder understøtter videndeling og udvikling

FGU Vestegnen har gode erfaringer med at afholde kvartalsvise cafémøder for FGU og institutionens syv samarbejdskommuner. Her deltager vejledere og eventuelt ledere. Formålet er at understøtte videndeling, udvikling og sparring.

Møderne indeholder blandt andet disse punkter på dagsordenen:

- Præsentation af nye medarbejdere.
- Status på holdene hos FGU og egu.
- Status og nye tiltag fra kommunerne.

Cafémøderne er relationsopbyggende og -styrkende, hvilket gør det daglige samarbejde lettere. De fungerer også som et dialogforum både mellem FGU og de syv samarbejdskommuner – og kommunerne imellem – da der er forskelle i, hvordan tingene gøres.

Endelig giver cafémøderne mulighed for, at både KUI og FGU kan drøfte nuværende og fremtidige behov, ønsker og muligheder. Samtidig kan alle få svar på spørgsmål og få afklaret forskellige forhold efter behov.

Understøt tætte relationer og kendskab til hinandens praksis

Rejseholdet anbefaler, at KUI og FGU jævnligt besøger hinanden og lærer hinanden at kende fagligt og personligt.

Et gensidigt kendskab er en væsentlig forudsætning for samarbejdet. At kende hinandens kompetencer og arbejdsopgaver bidrager til smidig kommunikation og fremmer et tillidsfuldt og respektfuldt samarbejde. Tætte relationer understøtter, at der kan gribes hurtigt ind over for udfordringer, der kræver fælles handling og tæt kontakt gør det lettere at tage vanskelige emner op.

”

Vi er en forholdsvis stabil vejledergruppe. Det betyder noget. Jeg ved præcis, hvad jeg kan spørge min kollega på FGU om.

Vejleder, KUI

Eksempel fra praksis: Fremskudt KUI-vejledning på FGU skaber en tryk og tilgængelig ramme for de unge

På FGU Syd- og Midtfyn har institutionens fire samarbejdskommuner faste dage, hvor KUI er fysisk til stede på de tre FGU-skoler med eget kontor en eller to gange om ugen. Når KUI er på FGU spiser de frokost med elever og personale, som en naturlig del af hverdagen.

Her kan de vejlede og målgruppevurdere potentielle nye elever – og samtidig have samtaler med nuværende elever, FGU-vejledere og forældre om fx forlængelse af forløb eller ændringer i uddannelsesplanen.

Der er desuden åbent hus på FGU fast hver torsdag, hvor interesserede unge kan høre mere om FGU. Her kan FGU-vejlederne pege de unge videre i retning af KUIs fremskudte vejledning.

Det er FGUs vurdering, at den fysiske tilstedeværelse af KUI betyder meget for de unge. Hvor turen til et kommunekontor kan føles tung og præget af usikkerhed, skaber den fremskudte vejledning en mere tryk og tilgængelig ramme.

Mange unge (og deres forældre) oplever den uformelle vejledning på FGU som mindre stigmatiserende, fordi det ikke føles som "at blive klient", men snarere som en naturlig del af skolemiljøet.

Eksempel fra praksis: FGU-direktør i praktik hos KUI

På FGU Nordvestsjælland har direktøren været fem halve dage i praktik hos KUI i Kalundborg Kommune.

Praktikken gav mulighed for at få et bedre kendskab til de unge mellem 16-25 år og styrkede desuden kendskab og relationer til de ansatte i jobcentret.

Samtidig gav dagene mulighed for at opleve det kommunale system indefra. Praktikken gav et dybere kendskab til systemet og styrkede relationerne til medarbejderne.

Vær fælles om at udvikle jer

Klare aftaler og tætte relationer er vigtige forudsætninger for et samarbejde, hvor FGU og KUI oplever at have en fælles mission og være på samme hold. Netop oplevelsen af at arbejde sammen om opgaven på tværs af FGU og KUI er afgørende, hvis samarbejdet løbende skal udvikle sig og følge med forandringer i målgruppen og meget andet.

Rejseholdet anbefaler, at FGU og KUI stræber mod at etablere et aktivt og tillidsfuldt samarbejde, hvor de er fælles om at udvikle, evaluere og forbedre samarbejdet både på de store linjer og de helt konkrete arbejdsgange og værktøjer.

Fælles værktøjer kan være faste arbejdsgange og fælles skabeloner såsom uddannelsesplaner eller samtaleguides. KUI og FGU kan udvikle deres fælles værktøjer og procedurer på fælles møder, arbejdsgrupper, workshops, kompetence- eller temadage. Sådanne forløb kan bidrage til en større forståelse af hinandens vilkår, systemer og udfordringer.

Eksempel fra praksis: Fælles kompetencedag giver anledning til at udvikle og evaluere samarbejdet

FGU Aarhus og Aarhus kommune har gode erfaringer med at afholde en årlig kompetencedag for vejledere fra både FGU og KUI. Formålet er at drøfte samarbejdet og udvikle fælles værktøjer – fx en guide til brug i samtaler med de unge, som led i en indsats for at styrke de unges ejerskab til deres planer.

På kompetencedagene har man blandt andet drøftet samarbejdet om afsøgningsforløb og de unges uddannelsesafklaring samt behovet for at styrke indsatsen over for unges sociale og personlige udfordringer.

Den årlige kompetencedag giver mulighed for at tage et konstruktivt blik på samarbejdet og er en anledning til at træde ud af hverdagens rutiner og evaluere samarbejdsformer og praksis. Samtidig giver dagene mulighed for at genbesøge lovgivning, fastholde fokus på den fælles opgave, styrke relationer og tage eventuelle samarbejdsvanskeligheder i opløbet.

4.2 Samarbejde om målgruppen for FGU

Rejseholdets iagttagelser af samarbejdet om målgruppen for FGU

Rejseholdets besøg har i høj grad været præget af samtaler om de unge, der er i målgruppen for FGU. Flere kommuner og FGU-institutioner oplever, at målgruppen for FGU er bred, og at dele af målgruppen er vanskelig at skabe gode og udbytterige FGU-forløb for.

FGU-institutioner og kommuner giver under besøgene udtryk for, at målgruppen for FGU opleves som yngre og med en større andel med flere komplekse udfordringer – en tendens, der også bekræftes af evaluerings- og følgeforskningsprogrammet for FGU³.

Dialogen om målgruppen handler også om FGUs rolle og relationen til kommunernes øvrige tilbud til unge og den gensidige afhængighed mellem FGU og kommunerne. FGU er etableret med en ambition om at være hovedvejen på det forberedende område – en metafor, der har været et omdrejningspunkt for mange samtaler på besøgene.

FGU kan sommetider opleve mangel på elever og modtage unge, der målgruppevurderes til FGU, men som FGU vurderer har for svage forudsætninger til at kunne få et udbyttet af et FGU-forløb. Samtidig oplever KUI, at der kan være udfordringer i forhold til FGUs kapacitet og muligheder for at rumme den ungegruppe, man står med i kommunerne.

Dialogen på rejseholdets besøg har især handlet om forskellige typer af ungegrupper, som kræver tæt dialog og samarbejde på tværs af FGU og KUI, og som kalder på et fleksibelt FGU-tilbud, stærke lærerkompetencer og et velfungerende pædagogisk miljø. Det gælder blandt andet

- gruppen af unge, hvor hverken FGU eller stu (særlig tilrettelagt ungdomsuddannelse) synes at være et oplagt tilbud
- unge med diagnoser, tilknytning til psykiatrien eller unge med behov for mindre sociale miljøer
- den mere ressourcestærke ende af målgruppen (som somme tider refereres til som "VUC-enkeltfags-målgruppen")
- unge med svage dansksproglige færdigheder.

Der kan være overlap mellem de skitserede grupper.

I forbindelse med rejseholdets besøg har FGU-institutioner og kommuner udtrykt, at der opleves at være et mellemrum mellem FGU og STU, hvor tilbuddene ikke altid matcher de unges behov og forudsætninger, og hvor hverken det ene eller det andet tilbud fremstår som det oplagte valg. Denne problematik er blevet fremhævet gentagne gange som en central faktor, der påvirker samarbejdet mellem FGU og KUI, og som kræver fælles opmærksomhed og håndtering.

³ Danmarks Evalueringsinstitut 2024: Elevers udbytte, foreløbig effekt og status på implementering af FGU - tredje delrapport i evaluerings- og følgeforskningsprogrammet for FGU

Rejseholdet har særligt hørt, at der kan være behov for at drøfte, hvilke grundlæggende minimumsforudsætninger der må være til stede, for at den unge kan forventes at kunne udvikle sig fagligt, socialt og personligt inden for FGUs eksisterende rammer.

Flere institutioner og kommuner har gode erfaringer med at benytte de såkaldte afsøgningsforløb, som giver unge mulighed for at se FGU an, og som kan kvalificere vurderingen af, om den enkelte unge tilhører målgruppen for FGU eller har bedre gavn af et andet tilbud. Rejseholdets arbejde vidner dog om, at der er et udviklingspotentiale i forhold til brugen af afsøgningsforløb.

Dialogen har også handlet om de løsninger og tilgange, der ses i praksis. Det drejer sig om

- forskellig praksis i kommunerne med hensyn til målgruppevurderinger (hvordan man definerer målgruppen) og samarbejdet med FGU om at håndtere en bred målgruppe (fx medfinansiering af særhold eller ekstra støtteformer)
- andre tilbud til målgruppen i kommunerne. Det er forskelligt fra kommune til kommune, hvordan FGU bruges, og hvilke andre tilbud, der findes til målgruppen. Nogle kommuner har få tilbud udover FGU, mens andre har flere, der kan tilgodese forskellige behov blandt de unge. Mængden af andre tilbud kan bl.a. hænge sammen med lokal demografi og hvor godt det lykkes FGU at møde målgruppens behov og få de unge godt videre i uddannelse eller job
- brug af for-forløb til FGU og kommunernes tilgang til de unge, som ikke er klar til FGU
- samarbejde om at oprette særhold på FGU og forskellige former for støtte til unge på FGU.

Opsummering: Rejseholdets gode råd til et styrket samarbejde om målgruppen for FGU

- Drøft løbende jeres definition af målgruppen for FGU for at sikre en fælles forståelse.
- Brug afsøgningsforløb, når der er tvivl om hvorvidt FGU er det rette tilbud for en ung.
- Afklar, hvad forskellige behov hos de unge i målgruppen kræver af jeres samarbejde, og aftal, hvordan henholdsvis KUI og FGU kan støtte unge med særlige behov.
- Sammentænk FGU med kommunens øvrige tilbud til målgruppen.

Fra et kommuneperspektiv kunne jeg drømme om, at der var lidt flere ressourcer omkring FGU, så vi ikke altid skulle diskutere, hvem der betaler for tingene, men at der var råd til at skabe et undervisningstilbud, der er ekstremt differentieret.

Direktør i en kommune

Drøft løbende jeres definition af målgruppen for FGU for at sikre en fælles forståelse

FGU henvender sig til en bred målgruppe af unge med forskellige behov og målsætninger. Der er indbygget et element af skøn i kommunernes målgruppevurderinger, idet det skal vurderes, hvorvidt den unge kan opnå personlig, social og faglig progression på FGU. Det skønsmæssige vurderingsrum stiller krav til FGU og KUIs fælles forståelse af målgruppen og af FGU som tilbud.

Rejseholdet anbefaler, at KUI og FGU løbende drøfter deres forståelse af målgruppen og er i dialog om fortolkningen af målgruppen på både leder- og medarbejderniveau. Det kan fx ske med afsæt i konkrete elevcases eller på gensidige besøg med fokus på arbejdet med målgruppen og målgruppevurderingen.

Målgruppen for FGU er dynamisk og kan ændre sig over tid eller variere geografisk og fra kommune til kommune. FGU-tilbuddene varierer desuden fra institution til institution og fra skole til skole. Det har betydning for hvilke unge, der kan spejle sig i FGU og få udbytte af det. Det dynamiske element understreger behovet for løbende drøftelser af den lokale forståelse, da der ikke findes én universel målgruppedefinition, der passer til alle.

Det er også en god idé, at kommuner, der deler FGU-institutioner, deler deres perspektiver med hinanden på, hvordan de fortolker grænserne for målgruppen. Det giver FGU-institutionen et mere forudsigeligt elevgrundlag at planlægge undervisning og støtte ud fra og det skaber en fælles strategisk retning for samarbejdet.

Eksempel fra praksis: Fælles sagsgennemgange styrker den gensidige forståelse af målgruppen

FGU Nordvestsjælland har i samarbejde med Holbæk Kommune haft fokus på at styrke den gensidige forståelse for og definition af målgruppen for FGU på tværs af FGU og KUI.

Et centralt greb har været fælles sagsgennemgange med brug af anonymiserede unge-cases. Her har en leder af ungeindsatsen i kommunen, FGUs direktør, FGU-vejledere og kommunale sagsbehandlere tilbragt to dage sammen for at gennemgå 250 sager med unge på uddannelseshjælp. Formålet var at drøfte, om de enkelte unge kunne være potentielle FGU-elever.

Indsatsen resulterede i en del flere nye elever på FGU inden for et halvt år, herunder nogle der kunne begynde inden for en måneds tid. Samtidig fremhæver både FGU og KUI, at arbejdet gav et styrket kendskab til – og en fælles forståelse for – målgruppen: Hvem er de unge, hvilke udfordringer har de, og hvad kan FGU tilbyde?

Fordi lederne deltog i øvelsen, kunne de i fællesskab tydeliggøre over for vejlederne, hvilke typer af unge, der kan få et positivt udbytte af et FGU-forløb.

Eksempel fra praksis: Fælles workshops for FGU og KUI styrkede relationer og en fælles målgruppe – og opgaveforståelse

Herning Kommune og FGU Midt-Vest har taget initiativ til en række workshops for FGU-undervisere, vejledere fra FGU og KUI samt ledelserne.

Formålet har været at styrke samarbejdet mellem KUI og FGU om at skabe den bedst mulige opstart på FGU – med udgangspunkt i den unges perspektiv.

Forskellige ungerejser blev brugt som cases til at belyse de udfordringer og muligheder, der præger overgangen til FGU.

I de første workshops blev de unges vej til FGU kortlagt. Det gav et fælles indblik i, hvor mange forskellige personer de unge kan møde i overgangsfasen, og dannede grundlag for at tydeliggøre rollefordelingen - både internt på den deltagende FGU-skole og i KUI.

Udbyttet af forløbet har været positivt. Medarbejdere besøger oftere hinanden og sparrer på tværs fagligheder og organisationer. At tage udgangspunkt i den unges perspektiv har styrket den fælles forståelse af målgruppen og bevidstheden om, at opgaven er fælles.

At mødes om den unge som fælles omdrejningspunkt har samtidig været med til at flytte samarbejdet væk fra en klassisk bestiller-udfører-tankegang og i stedet rettet fokus mod den fælles indsats.

Brug afsøgningsforløb, når der er tvivl om hvorvidt FGU er det rette tilbud for en ung
Rejseholdet anbefaler, at FGU og KUI vurderer, om afsøgningsforløb bør bruges i større omfang som en del af arbejdet med målgruppevurderinger.

Ud over at kvalificere de konkrete vurderinger kan afsøgningsforløb også styrke den fælles forståelse af målgruppens behov og muligheder i FGU. Det gælder især, når der løbende følges op på eller gøres status over enkelte afsøgningsforløb eller en periode med afsøgningsforløb på tværs af FGU og KUI. En sådan opfølgning skaber en værdifuld ramme for at drøfte, hvorfor konkrete unge vurderes eller ikke vurderes til at være i målgruppen for FGU.

Eksempel fra praksis: brug af afsøgningsforløb

Hos FGU Lolland-Falster og i Guldborgsund Kommune har man gode erfaringer med at anvende afsøgningsforløb, når der er tvivl om, hvorvidt FGU er det rette tilbud for den unge.

Det gælder fx for tilflyttede unge, hvor kommunen har begrænset kendskab til den unges baggrund, eller når der er tale om unge med psykiske udfordringer.

Afsøgningsforløbet fungerer som et værdifuldt redskab, der giver FGU mulighed for at bidrage med deres perspektiv og erfaring, så KUI får et bedre grundlag for at tage dialogen med den unge om, hvorvidt FGU er et relevant tilbud.

”

Vi bruger afsøgningsforløb meget. Det gør jo, at vi sikrer os, at de elever, der kommer, er motiverede og er klar til det. Det er en væsentlig ting.

Skoleleder, FGU

Afklar, hvad forskellige behov hos de unge i målgruppen kræver af jeres samarbejde, og aftal, hvordan henholdsvis KUI og FGU kan støtte unge med særlige behov

Rejseholdet anbefaler, at FGU og KUI sammen afklarer, hvad forskellige unge i målgruppen kræver af samarbejdet, og om de aktuelle tilbud og støttemuligheder er tilstrækkelige til at sikre gode FGU-forløb.

Det er vigtigt at tydeliggøre, hvilke støtteforanstaltninger der er til rådighed samt definere arbejdsgangene omkring brugen af dem.

Tag eventuelt udgangspunkt i disse spørgsmål:

- Hvordan stemmer den aktuelle elevgruppe på FGU overens med de ressourcer og værktøjer, FGU har for at støtte elever med behov, der rækker ud over det inkluderende læringsmiljø?
- Er der særlige grupper af unge, som I har brug for at samarbejde tættere om?
- Har vejledere eller andet relevant personale på FGU tilstrækkeligt overblik over, hvordan KUI kan støtte unge på FGU, som har behov for ekstra støtte?
- Hvordan understøtter KUIs tværgående indsats, at unge på FGU får den nødvendige støtte til at gennemføre deres forløb, og er der områder, hvor samarbejdet kan styrkes?
- Har KUI viden og erfaringer om de unges behov, som det kunne være gavnligt at dele med FGU?
- Er der behov for at sætte ekstra fokus på pædagogik, lærerkompetencer eller de fysiske rammer på FGU?

”

Når nu I (på FGU) udvikler nogle super gode tilbud, så udvides hovedvejen jo også. Der kommer jo også nogle nye elever, når læringsrummet er udvidet. (...) Det kræver bare, at vi får lavet de her "særforløb", fordi der er så mange, der har forskelligartede udfordringer.

Leder i en kommune

Eksempel fra praksis: Særhold målrettet unge med behov for særlig støtte

FGU Øresund har i samarbejde med Fredensborg og Helsingør Kommune oprettet et ekstra tilbud, "FGU Klar", som er et pgu-hold med 10 pladser for unge med behov for særlig støtte. Holdet har én lærer og én pædagog tilknyttet.

Kommunerne har fordelt pladserne mellem sig, og deles om at finansiere den ene af de to stillinger, der er knyttet til holdet.

Holdet er for elever der er normalt begavede, men har en til flere diagnoser, som kan udfordre socialt og/eller fagligt. Det er unge, der uden denne mulighed, kunne komme i målgruppen for STU. På FGU Klar hjælpes de i en ramme tættere på det ordinære, så chancerne for tilknytning til uddannelse og/eller arbejdsmarked øges.

"FGU Klar" understøtter elevernes særlige behov for mere skærmede undervisningsforløb med mulighed for variation og individuel fleksibilitet.

Holdet har fokus på elevens liv som helhed og social og personlig udvikling. Der arbejdes med at indgå i fællesskaber, indre ro, selvindsigt og robusthed. Eleverne øver fx at spise frokost med de øvrige FGU-elever i kantinen. Transporttræning fylder også, da utryghed omkring transport kan udgøre en barriere for senere at starte på en ungdomsuddannelse eller på en arbejdsplads. Holdet har dansk og matematik, og indgår i nogle tilfælde i helhedsorienteret undervisning med andre hold.

Undervisningen har en fast struktur med et forudsigeligt ugeskema og synlige læringsmål for at understøtte elevernes behov for overblik og struktur.

Holdet har gode resultater mht. fremmøde. Resultaterne tilskrives en god klassekultur med stærke fællesskaber. De fleste af eleverne fra holdet er fortsat på HF og Hf-entkeltfag, mens enkelte er overgået til en erhvervsuddannelse.

”

Før FGUs tid så man en ny ungegruppe eller en ny problemstilling og bum, så lavede man et nyt tilbud. Det, tror jeg ikke, er sundt. Jeg tror meget mere på, at vi sammen prøver at bygge FGU op til at have en kvalitet til at rumme en bredde af unge.

Direktør, FGU

Sammentænk FGU med kommunens øvrige tilbud til målgruppen

For at sikre, at FGU matcher målgruppens behov og kommunens samlede indsats, anbefaler rejseholdet, at FGU og KUI systematisk har dialoger om, hvordan FGU indgår i kommunens samlede vifte af tilbud. Dialogerne kan tage afsæt i spørgsmål som:

- Hvilke øvrige tilbud har kommunen til unge med lignende behov? Hvad er formålet med og målgruppen for disse tilbud?
- Kan FGU og andre kommunale tilbud koordineres bedre?

- Er der justeringer eller prioriteringer, som FGU kan foretage for at imødekomme målgruppens behov bedre. Er der særlige faglige temaer eller tilgange på FGU, der med fordel kan prioriteres?

At indgå i dialog om disse spørgsmål kan bidrage til at kommunen sikrer en sammenhængende og effektiv tilbudsvifte, der imødekommer de unges behov. Herudover styrker dialogen FGUs grundlag og relevans samt tydeliggør FGUs rolle i kommunens samlede ungeindsats.

Det vil desuden bidrage til at skabe en større bevidsthed om den gensidige afhængighed mellem FGU og KUI i forhold til at sikre et velfungerende og bæredygtigt tilbud.

4.3 Samarbejde om indslusning af elever på FGU og fortællingen om FGU

Rejseholdets iagttagelser af samarbejdet om indslusning af elever og fortællingen om FGU
Indslusning af elever handler om de unges overgang til FGU, fra den allerførste introduktion til opstarten på FGU. I denne proces spiller fortællingen om FGU en central rolle. De unges første møde med FGU – hvad de hører og ser – er med til at forme deres forventninger og motivation. Indslusning og FGUs omdømme er temaer, som både KUI og FGU er optagede af, da fortællingen har direkte betydning for de unges opfattelse af og tilgang til uddannelsen.

”

Synet på FGU kan være, hvordan skal man sige det, sådan lidt samfundstaber (...) det er ikke sådan de smarteste, der er her.

Elev, FGU

Her er de mest gennemgående pointer omkring indslusning og fortællingen om FGU, som rejseholdet har mødt:

- Forældres og unges syn på FGU kan udgøre en barriere for, at de unge starter på FGU. Overlevering af ry fra en forhenværende produktionsskole kan spille ind her ikke mindst, hvis man fortsat er i de samme lokaler.
- Ofte har unge og forældre ikke et klart billede af hvad FGU er. Samtidig deler FGU og KUI en oplevelse af, at de unge og forældrenes syn på uddannelsen kan ændres i forbindelse med besøg på en FGU.
- Der er et udviklingspotentiale i at styrke FGUs samspil med grundskolen gennem fortsat tæt og koordineret samarbejde med KUI. Uddannelsesvejlederne i KUI er helt centrale i forhold til de unges overgange. Grundskolelærere har også en betydning for unge, som er på vej mod, eller potentielt kan være i målgruppen for FGU, og, men de kan mangle tilstrækkelig viden om FGU.
- De nye regler omkring brobygning, som trådte i kraft 1. januar 2025 er blevet modtaget positivt af både kommuner og FGU-institutioner. Samtidig er det et perspektiv, at udsigten til nedlæggelsen af 10. klasse gør det relevant at overveje længden på brobygning til FGU i 9. klasse. I dag kan 9.-klasseselever være i brobygning i 3 dage, mens 10.-klasseselever har 10 dage. En evt. forlængelse af brobygningstiden kan bidrage til bedre indsigts og afklaring.

- Det kan være udfordrende at forklare FGU som uddannelses tilbud, fx at FGU ikke er det samme som de ordinære ungdomsuddannelser, ikke har en fast forløbsramme, at der er forskellige faglige temaer, særlige prøveformer samt at FGU er en individuelt tilrettelagt uddannelse, der foregår på hold.

Opsummering: Rejseholdets gode råd til et styrket samarbejde om indslusning af elever på FGU og fortællingen om FGU

- Styrk samspillet med grundskolen, præsenter og fremvis FGU
- Styrk samarbejdet med forældre til unge i målgruppen
- Fortæl de positive historier og lad eleverne sætte ord på, hvad FGU kan
- Anvend introduktionsforløb fleksibelt for at sikre en tryk og god opstart

Styrk samspillet med grundskolen, præsenter og fremvis FGU

Rejseholdet anbefaler, at KUI og FGU arbejder systematisk og strategisk med at gøre FGU til et naturligt element i vejledningen i grundskolen. KUI og FGU-institutionerne bør i fællesskab finde faste metoder til at sikre, at relevante udskolings elever og deres forældre introduceres til FGU. Der findes en række eksempler på gode greb til denne introduktion:

- Deltagelse i uddannelsesmesser og -dage på grundskoler, hvor FGU præsenteres sammen med andre uddannelser, som et naturligt tilbud til unge med behov for et forberedende tilbud.
- Informationsaftener, hvor unge og forældre introduceres til uddannelsesveje efter grundskolen, herunder FGU.
- Besøgsdage og rundvisninger, som giver de unge en mere praktisk og personlig introduktion til FGU. Det kan være et effektivt middel til at imødegå fordomme.
- Afsøgningsforløb og brobygning, hvor unge får mulighed for at opleve hverdagen på FGU, stifte bekendtskab med forskellige værkstedstyper, møde undervisere og elever og få et grundigere indblik i indhold og miljø.

Det er væsentligt at overveje, hvordan man lokalt kan styrke samarbejdsrelationer og samarbejdet om at sikre gode overgange til FGU – med udgangspunkt i et fælles ansvar mellem grundskolerne og FGU-institutionerne via KUI.

Der er samtidig en markant uddannelsespolitisk dagsorden om at styrke den praksisfaglige undervisning i grundskolen. Dette skaber en naturlig faglig anledning til øget dialog og samarbejde mellem grundskolen og FGU via KUI.

Eksempel fra praksis: Besøgsforløb på FGU for grundskoleelever i specialklasser

FGU Sydøstjylland har i samarbejde med Odder Kommune gode erfaringer med at afholde flere besøgsdage på FGU-institutionen for grundskoleelever i specialklasser, før opstart på FGU.

Vejledere fra FGU og KUI har i fællesskab udviklet et besøgsforløb, hvor elever fra specialtilbud først deltager i et introduktionsbesøg og senere kan komme på endnu et besøg frem mod afslutningen af 9. klasse.

På introduktionsbesøget bliver de besøgende elever vist rundt på FGU. FGU-eleverne står i samarbejde med FGU-vejledere for rundvisningen og fortæller om hvordan det er at være elev på FGU. Besøgsdagen består desuden af et orienteringsløb, hvor de besøgende elever samler overskrifter, som efterfølgende danner udgangspunkt for en snak om hvad der sker på FGU. Det kunne være begreber som fællesskab, praktisk undervisning osv. Specialklasseeleverne har altid deres lærere med første gang.

Overgangen til et nyt og ukendt tilbud kan være udfordrende for unge fra specialtilbud, og det vurderes som en vigtig del af en positiv overgang, at de unge opbygger kendskab til FGU gennem besøg i overgangen.

Styrk samarbejdet med forældre til unge i målgruppen

Både FGU og KUI er i stigende grad optagede af forældresamarbejde i takt med, at gennemsnitsalderen for FGU-elever falder. Den kan falde yderligere med den kommende reform om en erhvervs- og professionsrettet gymnasieuddannelse (epx). Rejseholdet anbefaler, at FGU og KUI også kommunikerer til forældrene i en styrket vejledningsindsats for at udbrede kendskabet til FGU. Det handler dels om, at KUI arbejder bevidst med at præsentere de forskellige muligheder og styrker ved FGU i mødet med unge og forældre, dels, at forældre (også til unge, der er fyldt 18 år) inviteres med til rundvisninger og opstartssamtaler på FGU.

Efter den unges opstart på FGU er det fortsat vigtigt, at forældrene inddrages i aktiviteterne på FGU. Det kan fx ske via åbent hus-arrangementer eller åben undervisning, hvor forældre kan komme forbi og se, hvad der sker i undervisningen og møde elevens kammerater og lærere samt opleve værksteder, fællesspisning med mere.

”

Eleven – og forældrene – skal have en glidende overgang til FGU og forstå tilbuddet. Man skal vise den nye virkelighed med FGU, fx ved rundvisning og brobygning.

Leder i en kommune

Eksempel fra praksis: Samarbejde om brobygning - med forældreinddragelse

På FGU Nordvest gennemføres to faste brobygningsforløb årligt – ét for interesserede elever fra almene 9. og 10. klasser, der vurderes at være i målgruppen for FGU, og ét for specialklasser. Forløbene planlægges og afvikles i tæt samarbejde med KUI.

Brobygningsperioderne falder sammen med uger, hvor de fleste FGU-elever er i erhvervstræning. Det frigiver plads og giver underviserne mulighed for at fokusere på de besøgende unge. Samtidig bliver oplevelsen mere overskuelig for unge, der kan finde nye sammenhænge udfordrende.

Forløb og indhold

- Før første besøgsdag modtager besøgsleverne programmet af KUI. Eleverne modtager desuden en sms fra FGU med de praktiske informationer om mødetid og program.
- På forløbet for 9. og 10. klasser får alle FGU-hold en halv dag til at præsentere sig. Underviserne fortæller om holdet, og besøgsleverne prøver kræfter med typiske FGU-opgaver, så de får et realistisk indblik i en almindelig dag på skolen.
- På forløbet for specialklasser er fokus særligt på det praktiske arbejde. Programmet tager udgangspunkt i et fælles tema – en trækasse – som besøgsleverne fylder med produkter, de selv fremstiller i løbet af dagene. De bygger kassen, bager, laver syltetøj og fremstiller små svejsede figurer. Undervejs besøger de en samarbejdsvirksomhed, hvor de laver fyldte chokolader til kassen. Forløbet afsluttes med, at kassen pakkes som en gavekurv, der vises frem til forældrene og tages med hjem.
- Begge forløb afsluttes med åbent hus, hvor forældre inviteres til at se, hvad de unge har arbejdet med, og møde medarbejderne. Forældreinddragelsen vurderes som særlig værdifuld – især for forældre til unge, der har haft det svært i folkeskolen. Mange oplever her, at FGU tilbyder et trygt og rummeligt læringsmiljø, som passer til deres barn.

Samarbejdet med KUI

Samarbejdet mellem FGU og KUI er tæt. KUI står for koordinering, invitationer og kontakt til grundskolerne samt kontakt til tilmeldte unge, der ikke møder op til brobygningen. KUI-vejlederne spiller desuden en vigtig rolle i forhold til elever med skolevægring eller særlige behov. Der kan være behov for at følge enkelte unge til brobygningen, hvis de har brug for støtte, og KUI vurderer i den forbindelse, om der er behov for at være til stede i løbet af dagen for at skabe tryghed. Erfaringen viser, at mange unge ikke ville deltage uden denne støtte.

Evaluerings og effekt

Brobygningsforløbene evalueres løbende. De besøgende unge giver feedback på indhold og rammer, og FGU og KUI holder faste evalueringsmøder, hvor erfaringer deles og programmet justeres. Erfaringerne er positive: en stor del af de besøgende unge vælger efterfølgende at begynde på FGU. Af sidste års besøgende er omkring halvdelen nu indskrevet som FGU-elever.

Fortæl de positive historier og lad eleverne sætte ord på, hvad FGU kan

Rejseholdet anbefaler, at FGU og KUI samarbejder om at formidle de gode historier fra FGU.

Det kan blandt andet ske ved, at FGU deler elevfortællinger og information med KUI, fx gennem nyhedsbreve, som inspiration til vejledningen og dialogen med de unge. KUI kan også være opmærksom på at bringe de gode historier videre til lokalpolitikere og andre lokale beslutningstagere.

Synligheden i lokalsamfundet kan også styrkes ved at invitere lokalpressen til at opleve FGU på nært hold, fx i forbindelse med dimissioner eller arrangementer med lokal forankring.

Samtidig anbefaler rejseholdet at inddrage et tydeligt ungeperspektiv i formidlingen af FGU. De unge er de mest troværdige og stærke ambassadører. Når de sætter ord på, hvad FGU har betydet for dem, bliver det tydeligt, hvad FGU kan tilbyde.

Elevudsagn kan med fordel bruges aktivt i vejledningsmateriale, fx i form af citater i pjecer eller filmklip, hvor de unge selv formidler deres erfaringer med FGU.

En anden måde at bringe elevernes stemmer i spil på er gennem ung-til-ung-formidling, fx ved at lade nuværende elever stå for rundvisninger eller ved at etablere buddy-ordninger, hvor nye elever støttes af mere erfarne.

Eksempel fra praksis: Nyhedsbreve med positive fortællinger

FGU FYN sender to gange årligt nyhedsbreve til deres samarbejdskommuner og andre samarbejdspartnere med positive elevhistorier og nyt fra FGU. Nyhedsbrevene bliver velmodtaget af kommunerne og det er oplevelsen, at nyhedsbrevene er medvirkende til at sikre en positiv omtale af FGU.

I seneste nyhedsbrev kunne man læse om: studietur med fællesskab i fokus, Indvielsen af et nyt værksted med moderne teknologi, eleven Jakobs erfaringer med at gå til prøve, en udvidelse af ordblindevejlederteamet og en elevs FGU-forløb og vej til en læreplads som mediegrafiker.

”

Der er nogle af vores egne medarbejdere [i kommunen], som har været usikre på, om FGU griber de unge. De skal også have tilliden til at visitere vores unge herud. Her er der noget, vi skal være opmærksomme på – men også et kæmpe potentiale i at ændre det her narrativ. Jeg bliver ved med at fremhæve vores gode samarbejde og dele de gode historier.

Chef i en kommune

Anvend introduktionsforløb fleksibelt for at sikre en tryk og god start

Siden 1. august 2024 har det været op til den enkelte FGU-institution at tilrettelægge et introduktionsforløb, der tilgodeser hver elevs behov i opstarten på FGU.

Introduktionsforløbet skal sikre, at der er klarhed over den enkelte elevs behov og niveauer og give dem forudsætninger for at vælge spor og eventuelt fagligt tema. Rejseholdet anbefaler, at introduktionsforløbet tilrettelægges fleksibelt, så de, der har behovet, får tid til at afsøge FGUs muligheder, mens de, der er afklarede, kan gå direkte i gang på det ønskede spor.

Samtidig skal eleven introduceres til fællesskabet med de andre elever, vænne sig til hverdagen i FGU og etablere gode relationer til lærere og vejledere. Rejseholdet anbefaler, at KUI og FGU samarbejder fleksibelt om overgangen til FGU og har blik for den enkelte unges behov i etableringen af nye relationer, så opstarten bliver så tryk som muligt.

Eksempel fra praksis: Elementer i den gode indslusning af nye elever

På FGU Syd- og Vestsjælland handler den gode indslusning om at sikre, at den nye elev føler sig godt taget imod og oplever, at der er en klar plan for hans eller hendes opstart. Introduktionen består af lige dele fleksibilitet, så der er plads til den enkelte unges behov, og struktur, som sikrer, at alle ved hvad der skal ske hvornår. Det gode introduktionsforløb indeholder følgende elementer:

- Rundvisning på skolen før eleven beslutter sig.
- Indslusningssamtale, hvor FGU lærer den unge at kende og laver aftaler for opstarten.
- Opstartsnotat til den modtagende lærer, så de konkrete aftaler der er indgået ved indslusningssamtalen videregives og detaljerne omkring opstarten kan forberedes.
- Buddyordning, hvor den nye elev bliver koblet med en erfaren elev fra sit hold, som dels kan sørge for sidemandsoplæring i de aktuelle opgaver og dels kan hjælpe den nye kammerat ind i det sociale fællesskab.
- Screeninger i dansk og matematik. Der bliver testet i forhold til ordblindhed, hvis screeningen viser der er tegn herpå.
- Den første forløbssamtale med eleven holdes i løbet af den første måned.

4.4 Samarbejde om kommunikation mellem FGU og KUI, uddannelsesplaner og elevforløb

Rejseholdets iagttagelser af samarbejdet om kommunikation mellem FGU og KUI, uddannelsesplaner og elevforløb

FGU-forløb tilrettelægges med undervisning på hold, men er et fleksibelt og individuelt tilrettelagt tilbud. Den individuelle tilrettelæggelse med afsæt i elevens forskellige mål og forudsætninger kalder på et smidigt samarbejde med en høj grad af løbende kommunikation mellem FGU og KUI.

Uddannelsesplanen udarbejdes af KUI og udstikker rammerne for de unges FGU-forløb, og er et vigtigt omdrejningspunkt for den løbende kommunikation mellem FGU og KUI (se nedenstående faktaboks).

Rejseholdets besøg viser, at der fortsat er flere kommuner og FGU-institutioner, der ser et udviklingspotentiale i samarbejdet om uddannelsesplanen og den løbende kommunikation.

FGU-institutioner og kommuner peger blandt andet på udviklingspotentialer om

- fælles udvikling af uddannelsesplanen som værktøj
- forventningsafstemning af opfølgning på elevernes progression: hvor ofte skal der følges op, og hvordan?
- rettidighed i dialogen, når der opstår ændringer på FGU eller KUI og inddragelse af KUI, når elever vurderes at være frafaldstruede
- aftaler om arbejdsgangene blandt andet ved udmeldelser
- løbende information til KUI om ændringer af undervisningstilbud på FGU-institutionen, samt om kapaciteten på forskellige hold og faglige temaer.

Uddannelsesplaner, forløbsplaner og opfølgning på uddannelsesplaner

Uddannelsesplaner

- Formål: At udstikke rammerne for elevens FGU-forløb.
- Indhold: Blandt andet det/de overordnede mål med forløbet og varighed på forløbet.
- Ansvar for udarbejdelse: KUI.

Forløbsplaner

- Formål: At fastlægge det konkrete indhold af elevens FGU-forløb.
- Indhold: Der er en række minimumskrav, herunder: elevens uddannelsesspor, elevens niveaumæssige indplacering, hvordan målene i uddannelsesplanen nås, elevens behov for særlig hensyntagen eller støtte mv. (FGU-lovens § 26).
- Ansvar for udarbejdelse: FGU.

Opfølgning på forløbsplaner og uddannelsesplaner

- Formål: Uddannelsesplanen er et fleksibelt værktøj, der kan justeres i takt med, at den unge får nye erfaringer, ønsker og behov.
- Tilsynsansvar: Kommunen har tilsynsansvar over for unge på FGU. Det indebærer, at der skal være dialog mellem KUI og FGU om den enkelte unges forløb, progression, trivsel og risiko for frafald.
- Inddragelse af KUI i justeringer af forløbsplaner: FGU skal kontakte kommunen, hvis der sker ændringer i forløbsplanen, som betyder, at der er behov for at justere uddannelsesplanen i forhold til uddannelsesmål eller længde af forløb, da kommunen skal godkende disse ændringer.

Opsummering: Rejseholdets gode råd til et styrket samarbejde om uddannelsesplaner og kommunikation mellem FGU og KUI

- Kvalificér uddannelsesplanen i fællesskab og drøft formatet på tværs af kommuner, der deler FGU.
- Definér i fællesskab en systematik og struktur for den løbende opfølgning på elevforløb.
- Styrk elevernes ejerskab til uddannelsesplanen i sammenhæng med forløbsplanen.

Kvalificér uddannelsesplanen i fællesskab og drøft formatet på tværs af kommuner, der deler FGU

Rejseholdet anbefaler, at KUI og FGU justerer formatet for uddannelsesplanen med afsæt i en dialog om, hvilke informationer en god uddannelsesplan skal indeholde, og hvilke begrænsninger der kan være i forhold til at indhente oplysninger.

Dialogen kan ske på tværs af kommuner, der samarbejder med samme FGU-institution, så kommunerne kan dele erfaringer om arbejdet med uddannelsesplaner. Det kan være en fordel, at formaterne for uddannelsesplanerne fra de kommuner, der samarbejder med samme FGU, er ensartede.

Eksempel fra praksis: Samarbejde om uddannelsesplaner og forløbsplaner

FGU Lolland-Falster har samarbejdet tæt med Lolland og Guldborgsund Kommune om uddannelsesplaner og forløbsplaner. Der er blandt andet etableret en udviklingsgruppe i hver kommune med to KUI-vejledere og to FGU-vejledere.

Grupperne har haft fokus på sammenhængen mellem uddannelsesplaner og forløbsplaner, og har forbedret uddannelsesplanen som redskab, så FGU får de bedste forudsætninger for at udarbejde en realistisk forløbsplan. Det har blandt andet medført, at de unges mål i uddannelsesplanerne er blevet tydeligere og lettere at følge op på.

Indsatsen har styrket FGU-vejledernes forståelse for KUI's arbejde med målgruppevurderinger samt givet KUI-vejlederne bedre indsigt i arbejdet med forløbsplaner og grundlæggende givet en større forståelse for hinandens arbejdsvilkår.

Disse informationer kan bruges til den fælles kvalificering af uddannelsesplanen:

- Fagligt niveau
- Sproglige forudsætninger.
- Sociale og personlige forudsætninger.
- Sundhedsfaglig information.
- Uddannelseshistorik.
- Viden om tidligere indsatser.
- Elevens del- og slutmål.

- Elevens eventuelle støttebehov.
- Varighed af FGU-forløbet.

”

Der ligger en knivskarp uddannelsesplan, så FGU får det bedste mandat at arbejde ud fra. Det har vi dyrket meget fra KUIs side. Så FGU ikke skal starte forfra, men har et grundlag at arbejde ud fra. Det profiterer vi af.

Leder i en kommune

Definér i fællesskab en systematik og struktur for den løbende opfølgning på elevforløb

Tillidsfulde relationer er et vigtigt fundament i samarbejdet mellem FGU og KUI. Når det gælder opfølgning på elevernes FGU-forløb, er der regler, der fastsætter, hvornår FGU som minimum skal inddrage KUI. Derudover er det op til parterne at aftale, hvor ofte og hvordan man ønsker kommunikationen omkring forløb.

Rejseholdet anbefaler, at FGU og KUI i fællesskab afstemmer forventninger til og udarbejder faste arbejdsgange for den løbende kommunikation omkring elevernes forløb. Det kan være nyttigt at vende, hvor ofte og hvor tæt en dialog, man ønsker at have omkring de unges forløb. Det omfatter blandt andet, at

- aftale, hvornår KUI skal informeres og inddrages (ud over det, der er defineret i lovgivningen)
- forventningsafstemme hvad KUI har behov for at vide og hvornår, og hvad FGU har ressourcer til
- aftale faste tidspunkter for elevgennemgang.

Eksempel fra praksis: Struktur for opfølgninger med elevkonferencer

FGU Nordvest har sammen med Thisted og Jammerbugt Kommune indført en fast rytme for elevkonferencer, som strækker sig over to dage. Konferencerne holdes mellem to og fem gange om året.

Ved hver konference afsætter de 15-20 minutter pr. elev til en fælles gennemgang af trivsel, fremmøde og uddannelsesplan. Alle elever bliver gennemgået. Det sikrer, at alle unge bliver set, og at eventuelle udfordringer opdages tidligt.

Konferencerne understøtter trivsel og fastholdelse og bruges til at sikre, at uddannelsesplanerne opdateres efter behov.

Skolen i Aabybro har desuden gode erfaringer med at afholde holdsamtaler på FGU fast hver anden måned. Her mødes alle lærere og vejledere, der er tilknyttet et hold, med skolelederen og gennemgår samtlige elever med fokus på fravær, trivsel, faglig progression og uddannelsesmål. Disse samtaler danner grundlag for de efterfølgende elevgennemgange med KUI.

”

Vi har elevkonferencer på medarbejderniveau for KUI og FGU. Vi har initiativer for udvalgte elever - særligt med fokus på fraværstruede elever - men vi har også konferencer for alle elever. Det tager tid, men det er det værd. Vi oplever, at den prioritering sparer os tid alt i alt.

Direktør, FGU

Styrk elevernes ejerskab til uddannelsesplanen i sammenhæng med forløbsplanen

Uddannelsesplanen skal udarbejdes med udgangspunkt i den unges egne ønsker og formuleres i en inddragende proces med den unge for at skabe bevidsthed om -og ejerskab til planen. Det er imidlertid ikke altid en nem opgave at sikre ejerskab, og det er noget, flere FGU-institutioner og kommuner har fokus på.

Rejseholdet anbefaler, at FGU og KUI prioriterer at styrke elevernes ejerskab til uddannelsesplanen og i sammenhæng med forløbsplanen. Når eleverne kan genkende egne ønsker i de overordnede mål i uddannelsesplanen, og kan forstå, hvordan de konkrete læringsmål og aktiviteter i forløbsplanen bidrager til at nå disse mål, øger det motivationen og oplevelsen af, at der er en klar retning.

Eksempel fra praksis: Idé-katalog med eksempler på mål understøtter elevernes ejerskab til uddannelsesplanen

FGU Himmerland har et godt samarbejde om uddannelses- og forløbsplaner med deres samarbejdskommunerne. En del af dette drejer sig om at sikre inddragelse af de unge og deres ejerskab til uddannelsesplaner.

Mariagerfjord kommune har gode erfaringer med at bruge et idé-katalog med eksempler på mål med et FGU-forløb, som kan hjælpe med at kickstarte en dialog med vejlederen og en refleksion hos den unge.

Vejlederne i Mariagerfjord Kommune oplever, at idé-kataloget gør samtalen om målsætninger mere konkret. Det hjælper de unge med at sætte ord på egne behov og ønsker og giver begreber, de kan spejle sig i, tage afstand fra eller omskrive til deres egne formuleringer. Ofte opdager de unge nye type målsætninger, de ikke tidligere har tænkt over. Kataloget fungerer dermed som en igangsætter for dialogen om, hvad de ønsker at opnå. Vejlederne peger desuden på, at de unge i højere grad husker deres mål, når kataloget indgår i uddannelsesplanen, hvilket styrker udbyttet af opfølgningsamtaler.

Herunder er et udsnit af eksemplerne.

Personlige mål

- Fremmøde/mødestabilitet.
- Turde noget nyt.
- Spørge/bede om hjælp.

Sociale mål

- Indgå i en gruppe/fællesskab.
- Blive mere åben som person.
- Lære at sige fra.

Faglige mål

- Bestå dansk/matematik.
- Faglig klar til uddannelse, klar til optagelsesprøve.
- Få viden om uddannelser og job.

Praktiske mål

- Blive klar til at flytte hjemmefra.
- Lære at bruge offentlig transport.
- Læse post i e-boks.

4.5 Samarbejde om elevernes trivsel og om at fastholde eleverne i FGU

Rejseholdets iagttagelser af samarbejdet om elevernes trivsel og om at fastholde eleverne i FGU

FGU er et tilbud for unge med meget forskellige forudsætninger. Det inkluderende læringsmiljø på FGU er derfor centralt, men KUI spiller også en vigtig rolle, når det gælder unge, der har behov for særlig eller supplerende støtte.

KUI har en vigtig rolle i at følge og støtte unge – især dem som er frafaldstruede. FGU har i forlængelse af det en vigtig forpligtelse i forhold til at inddrage KUI.

På rejseholdets besøg har samtalerne om trivsel og fastholdelse særligt handlet om følgende pointer:

- Det varierer, hvilke former for støtte kommunerne kan aktivere for FGU-elever med særlige behov og hvor smidigt samarbejdet mellem FGU og KUI fungerer omkring at støtte elever med særlige behov. Flere fortæller desuden om udfordringer med at få kontaktpersonordningen⁴ til at fungere i praksis. Dels fremhæver repræsentanter fra både FGU og KUI, at intentionen om at have én gennemgående person kan være vanskelig at realisere, dels fremhæver nogle et behov for overblik over snitflader mellem kontaktpersonordningen og tilgrænsende ordninger.
- Rammerne og vilkårene for FGU-forløb mht. forløbslængder, nedsat tid og forlængelser FGU-institutioner er emner, som er kræver et tæt samarbejde og tydelig forventningsafstemning mellem FGU og KUI. FGU-institutionerne kan opleve korte forløbslængder som udfordrende og KUI kan savne begrundelser ifbm. nedsat tid og forlængelser.
- Understøttelse af de sociale fællesskaber for unge på FGU kræver omtanke og opmærksomhed.
- Arbejdet med fremmøde kræver vedvarende opmærksomhed. Det hænger sammen med de forudsætninger og erfaringer, der kendetegner en del af FGUs målgruppe. Der kan være negative skoleerfaringer og personlige eller sociale forhold, der påvirker fremmødet.
- Flere kommuner og FGU-institutioner oplever, at reglerne for finansiering af nedsat tid kan være en udfordring⁵.

⁴ Kommunerne skal etablere en kontaktpersonordning i de tilfælde, hvor den unge har behov for støtte fra flere enheder i kommunen, så den unge har én gennemgående kontaktperson, der kan understøtte den unge i at realisere sin uddannelsesplan

⁵ Nedsat tid kan anvendes, hvis en elev ikke kan være på fuld tid på grund af en funktionsnedsættelse, kronisk sygdom, psykisk sårbarhed eller misbrugsbehandling. I dag finansieres nedsat tid på samme måde som et ordinært fuldtidsforløb i de første 20 uger af en elevs FGU-forløb. Efter de første 20 uger udløses et mindre statstilskud, og kommunen skal selv betale forskellen, hvis elev skal være på nedsat tid. Dermed kan der opstå konflikt om brug af nedsat tid udover de første 20 uger. Formålet med den nuværende model for finansieringen af nedsat tid er at understøtte et progressionsfokus, tilskynde til fuldtidsdeltagelse og sikre, at de unge, som vurderes til FGU, har forudsætningerne for at gennemføre et FGU-forløb og komme videre i uddannelse eller beskæftigelse. Modellen skal sikre, at FGU anvendes til den tiltænkte målgruppe.

”

Der er et spænd mellem økonomien og intentionerne. (...) Vi kigger på, hvad er det for noget med kontaktpersonordningen. Vi har ikke fundet ud af det endnu.

Leder, KUI

Opsummering: Rejseholdets gode råd til et styrket samarbejde om elevernes trivsel og om at fastholde eleverne på FGU

- Brug fraværstatistik systematisk som et aktivt redskab.
- Etablér en fælles forståelse af, hvad der er realistiske forløb, og hav tydelige procedurer ved brug af nedsat tid og forlængelser
- Gør eleverne til medskabere af sociale aktiviteter og tilpas tiltag til de unge.

Brug fraværstatistik systematisk som et aktivt redskab

Fraværdata er et vigtigt pejlemærke for både trivsel og risiko for frafald og bør derfor bruges aktivt i samarbejdet mellem FGU og KUI. Systematisk overblik over fremmøde er et vigtigt redskab til at identificere mistrivsel i opløbet.

Rejseholdet anbefaler, at fraværdata bruges systematisk som et aktivt redskab til at understøtte trivsel og fastholdelse. En systematisk anvendelse omfatter i denne sammenhæng

- en ensartet registreringspraksis på FGU
- kendskab og ejerskab til praksis blandt medarbejdere på FGU
- klare og tydelige arbejdsgange om håndtering af fravær, fx gennem trivselssamtaler, holdsamtaler eller netværksmøder
- tydelighed om hvornår og i hvilke sammenhænge, KUI skal inddrages.

”

Vi sætter os meget tæt sammen, når en elev viser tegn på fravær. Vi vil hellere komme én gang for meget på FGU, end én gang for lidt. Vi vil hellere finde en indsats sammen, som virker ift. at bevare elevens motivation for at blive på FGU, inden det er for sent.

Leder, KUI

Eksempel fra praksis: Systematisk fremmødeprocedure der er udviklet af medarbejdere på FGU i fællesskab

FGU Nordvest har gode erfaringer med anvendelse af en systematisk fremmødeprocedure, der fastlægger hvornår der skal reageres på fravær, og hvordan der skal følges op. Det kan fx være ved, at der indkaldes til holdsamtaler, kontaktlærersamtale, trivselssamtale med vejleder eller netværksmøder med KUI eller andre relevante fagprofessionelle.

Fremmødeproceduren er udarbejdet i fællesskab af alle medarbejdere på FGU for at sikre ejerskab. Over tre dage drøftede medarbejderne

- formålet med proceduren
- vigtigheden af en ensartet håndtering af fravær
- forskellen på lovligt og ulovligt fravær
- konkrete reaktioner og tiltag i forhold til både enkelte elever og hele hold.

Et udvalg omsatte herefter drøftelserne til en samlet procedure og politik.

At proceduren er udviklet i fællesskab, hvor alle er blevet hørt, har skabt en fælles ansvarsfølelse for at følge den. Processen og proceduren har medført færre uenigheder blandt medarbejderne og færre klager fra eleverne som følge af den ensartede håndtering. Den fælles tilgang gør det samtidig muligt at sammenligne fremmøde på tværs af hold, hvilket gør det lettere både at identificere hold med udfordringer og at hente inspiration fra hold med højt fremmøde.

Etabler en fælles forståelse af, hvad der er realistiske forløb, og hav tydelige procedurer ved brug af nedsat tid og forlængelser

Forløbslængder, nedsat tid og forlængelser handler grundlæggende om rammerne og vilkårene for de unges forløb. De berører centrale grundsten i samarbejdet mellem FGU og KUI: tilliden til, at FGU leverer en indsats af høj kvalitet, og at KUI tilrettelægger en plan, der tager udgangspunkt i den enkelte unges situation og behov. Det er emner, der kræver særlig opmærksomhed i samarbejdet – især i en situation, hvor mange FGU-institutioner og kommuner oplever, at dele af målgruppen er vanskelige at skabe udbytterige forløb for. Dette øger presset på redskaber som nedsat tid og forlængelser.

Varigheden af et FGU-forløb fastlægges af KUI i samarbejde med den unge og varierer derfor fra ung til ung. Som udgangspunkt kan et forløb højst vare to år. Spørgsmålet om forløbslængder hænger tæt sammen med forståelsen af FGUs målgruppe: Hvad er realistisk at opnå inden for to år, og med hvilket udgangspunkt? Forløbslængder er derfor ofte genstand for drøftelser mellem FGU og KUI.

Rejseholdet anbefaler, at FGU og KUI løbende vurderer samarbejdet om forløbslængder, nedsat tid og forlængelser, og at der etableres faste procedurer og forventningsafstemmes omkring disse emner.

I forhold til forløbslængder kan det være nyttigt at gennemgå konkrete elevforløb for at opnå en fælles forståelse af, hvilke mål forskellige elevtyper realistisk kan nå inden for en ramme på fx et halvt år, et år eller to år.

Hvad angår forlængelser kan det være relevant at drøfte, hvad der skal gå forud for en eventuel forlængelse af et forløb, fx i forhold til tilbagemeldinger på elevens progression eller hvilke informationer KUI har behov for, for at kunne tage stilling til et forslag om en forlængelse.

Relevante informationer i forbindelse med forlængelser kan fx være

- formål med forlængelse
- begrundelse for at oprindelige mål i uddannelsesplanen ikke er nået og afprøvede tiltag
- den fremadrettede plan for den unge.

For nedsat tid kan det dreje sig om at sikre enighed om, i hvilke situationer og for hvilke elevgrupper nedsat tid er et relevant greb. Desuden har nogle FGU-institutioner og kommuner fastsat, at der skal udarbejdes en progressionsplan for eleven i forbindelse med nedsat tid.

Eksempel fra praksis: Ansøgningsark understøtter dialogen om nedsat tid eller forlængelse

FGU Trekanten og Billund Kommune har sat fokus på at styrke samarbejdet omkring brugen af nedsat tid og antallet af forlængelser ud over de to år.

Som led i det arbejde er der udviklet faste skabeloner for, hvordan der ansøges om nedsat tid eller forlængelse. Skabelonerne indeholder blandt andet spørgsmål til hidtidige tiltag og til målet med nedsat tid/forlængelse.

Det har bidraget til at skærpe FGUs argumentation og lette dialogen mellem FGU og KUI omkring den enkelte elevs behov. Samtidig sikres det, at der er lagt en realistisk plan for progression, som alle er enige om, og giver KUI indblik i de konkrete tiltag i forløbsplanen.

KUI behandler ansøgningerne én gang om måneden, hvor der indhentes supplerende viden fra mentorer eller ungekonsulenter og vejlederne sammen vurderer, om de tror på planen eller i stedet har et andet, mere relevant tilbud til den unge. Derudover er der aftalt en fast opfølgningsskandence, hvor FGU og Billund Kommune gennemgår elever på nedsat tid.

Gør eleverne til medskabere af sociale aktiviteter og tilpas tiltag til de unge

Det er vigtigt at skabe rammer, hvor eleverne oplever tilhør, tryghed og medbestemmelse. Trivselsfremmende tiltag har større effekt, når de udvikles i dialog med de unge, og FGU-institutionernes elevråd er derfor en afgørende samarbejdspart i arbejdet med sociale aktiviteter. Rejseholdet anbefaler, at FGU prioriterer at inddrage eleverne systematisk.

Rejseholdet anbefaler, at FGU satser på sociale aktiviteter, der tager højde for målgruppen, fx valgfag der kan understøtte nye sociale fællesskaber, idrætstilbud, fællesspisning eller

muligheder for uformelle mødesteder. De sociale aktiviteter kan meget vel foregå i skoletiden, da det giver mulighed for tydelig rammesætning og pædagogisk facilitering af aktiviteterne.

En del af arbejdet kan være at skabe aktiviteter, der naturligt udspringer af elevernes interesser og faglige forløb, fx ved at integrere praktiske projekter, kreative workshops eller samarbejdsopgaver, hvor sociale relationer bliver styrket gennem det faglige indhold.

Derudover anbefaler rejseholdet, at KUI og FGU samarbejder om at bygge bro til relevante foreninger og fritidstilbud for FGU-eleverne, da mange kan profitere af at udvide deres sociale netværk og fritidsliv ud over fællesskabet på skolen.

”

Når vi har sociale arrangementer, så er der en del unge, som tidligere har meldt sig ud af alle fælles arrangementer, og de kommer heller ikke hos os.

Direktør, FGU

Eksempel fra praksis: helhedsorienteret undervisning styrker trivslen

Undervisningsformen spiller en vigtig rolle i forhold til at styrke trivsel og sammenhold blandt eleverne. Det oplever FGU Nordvest, hvor de praksis- og helhedsorienterede forløb, hvor almene fag og værkstedsundervisning kobles tæt sammen, ses som helt centrale for elevernes trivsel.

Når eleverne samarbejder på tværs af hold, er det med til at styrke fællesskab og sammenhold. Samtidig er den særlige FGU-didaktik med tydelig struktur og synlige læringsmål med til at skabe et inkluderende læringsmiljø, der favner elever med forskellige behov.

Eksempel fra praksis: Elevråd sætter retning for sociale aktiviteter

På FGU Hovedstaden er der gode erfaringer med elevråd, der spiller en nøglerolle i skolens sociale liv.

Institutionen har en to-leddet elevrådsstruktur:

- Et lokalt elevråd på hver skole.
- Et centralt elevråd, der samler repræsentanter fra de lokale elevråd og mødes fem gange årligt.

Hvert lokalt elevråd har en elevrådsmentor – en medarbejder, der støtter eleverne i deres arbejde. Det centrale elevråd faciliteres af institutionens direktør, og elevrådsmentorerne deltager også til de centrale møder.

De lokale elevråd står for at planlægge og gennemføre sociale arrangementer på skolerne med hjælp fra elevrådsmentorerne. Eleverne har bl.a. arrangeret halloweenfest, fodboldturnering, gamerarrangement og neglesalon. Forslag og beslutninger fra elevrådet deles på skolens ugentlige møde: "Hvad sker der på skolen".

Hver anden onsdag er der skemalagte klubber på de enkelte skoler på tværs af holdene – faciliteret af lærerne. Klubberne understøtter elevernes sociale fællesskaber, og eleverne kan via elevrådene foreslå nye klubber, som f.eks. kreaklub, skakklub eller ture ud af huset.

Det centrale elevråd fastlægger hvert år et årshjul for sociale aktiviteter. Der er tre faste arrangementer på tværs af skolerne:

- Dimission.
- Ungdommens Folkemøde.
- Julemarked.

Derudover beslutter elevrådet to valgfrie arrangementer hver år – senest var disse lejrskole og gallafest.

Erfaringen er, at elevrådene spiller en nøglerolle i at skabe engagement og ejerskab omkring skolens sociale aktiviteter. De bidrager med vigtige perspektiver på kommunikation og formidling – fx hvordan dresscoden til gallafesten kan beskrives inkluderende, så alle føler sig velkomne.

Elevrådsmentorerne vurderes som afgørende for elevrådenes succes. De indkalder til møder, laver dagsordener, skriver referater og hjælper eleverne med at følge op på deres opgaver. Graden af støtte afhænger af, hvor selvkvørende elevgruppen er.

Det har været vigtigt for institutionen at definere, hvad der tæller som succes. Ikke alle elever trives i store sociale sammenhænge og elevgruppen er mangfoldig. Derfor anses selv små arrangementer med begrænset deltagelse som en succes – hvis de opleves som trygge og meningsfulde for deltagerne.

4.6 Samarbejde om erhvervsgrunduddannelsen (egu)

Rejseholdets iagttagelser af samarbejdet om egu

Erhvervsgrunduddannelsen (egu) er et af de emner, som optager mange FGU-institutioner og kommuner. Der er særligt tre budskaber, som er gået igen i dialogen om egu på rejseholdets besøg:

- Egu er et spor med et uforløst potentiale⁶.
- Egu-sporet er svært at lykkes med.
- Egu-sporet kræver nære relationer og et tæt samarbejde mellem FGU og KUI.

Besøgene afspejler også, at der mange steder allerede arbejdes målrettet med at styrke sporet, hvilket også afspejler sig i tilgangen til sporet på landsplan.

Egu kan være et komplekst samarbejdsområde og er dermed særligt sårbart over for medarbejderudskiftning. Derfor er klare arbejdsgange og nedskrevne procedurer med en fælles tilgang til opgaven særligt vigtige.

Rejseholdet har ligeledes erfaret, at det har betydning, at egu-vejledere eller andre med ansvar for egu har mulighed for at dedikere sig til egu. Det skyldes blandt andet, at egu-opgaven kræver koordination på tværs af flere samarbejdspartnere, samtidig med at de individuelle elevforløb og virksomhedssamarbejdet nødvendiggør tæt og kontinuerlig opfølgning.

Et egu-forløb forudsætter blandt andet, at den unge modnes og forberedes til at kunne indgå i hverdagen på en arbejdsplads. Rejseholdets besøg har vist, at det er vigtigt, at KUI og FGU er enige om, hvad egu-forløbet kræver af eleverne, og at de tydeliggør kravene for potentielle egu-elever.

Ofte er der behov for at forberede unge til et egu-forløb. Det kan for eksempel handle om at træne mødestabilitet eller blive afklaret i forhold til branche og arbejdsområde. Foruden anvendelsen af erhvervstræning, som kan anvendes som et forberedende trin forud for et egu-forløb er der gode erfaringer med, at KUI og FGU samarbejder om at understøtte de unges overgang til egu via brug af virksomhedspraktikker efter lov om aktiv beskæftigelse⁷.

Rejseholdets besøg peger også på strukturelle barrierer samt potentialer knyttet til egu-sporet, hvilket understreger vigtigheden af en fortsat prioritering af området.

FGU, og dermed også egu, er som udgangspunkt for unge under 25 år. Der findes dog muligheder for at gøre undtagelser fra denne aldersgrænse. Flere kommuner og FGU-

⁶ Elever fra egu-sporet har den bedste overgangsfrekvens til videre uddannelse eller job af de tre spor på FGU jf. Danmarks Evalueringsinstitut 2024: Elevers udbytte, foreløbig effekt og status på implementering af FGU - tredje delrapport i evaluerings- og følgeforskningsprogrammet for FGU.

⁷ Virksomhedspraktikkerne kan bruges målrettet som et forberedende led frem mod opstart som egu-elev og kan fx bidrage ved, at den unge får mulighed for at afprøve en hverdag på en arbejdsplads og ved, at der opbygges et gensidigt kendskab mellem den unge og virksomheden, inden der indgås egu-kontrakt og inden den unge begynder at bruge tid af den samlede tid for et FGU-forløb (der som udgangspunkt maksimalt kan vare to år).

institutioner peger på et potentiale for i højere grad at bruge egu til en ældre målgruppe, hvor det vurderes relevant. Det kan være relevant at drøfte, hvilke unge der kan være i målgruppen for egu, samt at sikre, at medarbejdere, der er i kontakt med disse unge, har kendskab til – og opmærksomhed på – de muligheder, egu-sporet rummer.

På nogle besøg har det desuden været rejst som et tema, at der på enkelte overenskomstområder kan være en mindre arbejdsgiverudgift forbundet med en eud-lærling end med en egu-elev. I sådanne tilfælde vil det naturligt reducere arbejdsgiveres motivation for at indgå aftaler med egu-elever.

Med beskæftigelsesreformen permanentgøres *Ungeløftet* – et partnerskab mellem kommuner, virksomheder og civilsamfund, der blandt andet har fokus på at udbrede kendskabet til egu-sporet, særligt med hensyn til muligheden for egu-forløb på nedsat tid.

Opsummering: Rejseholdets gode råd til et styrket samarbejde om egu

- Priorité egu strategisk internt og på tværs af FGU og KUI.
- Overvej, om I har en hensigtsmæssig model for at sikre praktikpladser.
- Hav blik for det lokale arbejdsmarked, del viden om egu på tværs i kommunen og medtænk virksomhedsnetværk i kommunen.

Priorité egu strategisk internt og på tværs af FGU og KUI

Rejseholdet anbefaler, at FGU og KUI – både hver for sig og sammen – prioriterer egu-sporet strategisk. Med en ledelsesmæssig og politisk prioritering kommer en øget opmærksomhed og prioritering på tværs af FGU og KUI og på forskellige niveauer. Det kan være gavnligt at prioriteringen ledsages af en konkret, fælles målsætning for antallet af egu-elever, som kan sikre retning i samarbejdet om at styrke egu-sporet.

Prioriteringen indebærer desuden, at egu-vejledere eller andre med ansvar for egu har mulighed for at dedikere sig til opgaven, da erfaringerne viser, at dedikerede egu-vejledere spiller en væsentlig rolle i velfungerende egu-spor.

Kommunerne har som arbejdsgivere også en betydningsfuld rolle i at understøtte egu, blandt andet gennem etablering af kommunale praktikpladser, eventuelt med central finansiering.

Eksempel fra praksis: Egu som en fælles prioritering

FGU Lolland-Falster og Lolland Kommune har en fælles strategisk prioritering af egu.

FGUs ledelse prioriterer aktivt egu, og der er gode erfaringer med, at Lollands kommunale repræsentation i FGUs bestyrelse skaber sammenhæng mellem kommunens strategi i forhold til egu og KUIs daglige praksis fx med målgruppevurderinger.

Der er desuden gode erfaringer med brug af afklarende praktikker i regi af jobcenteret, som kan lede til egu. Jobcenterets virksomhedsservice har stor opmærksomhed på egu ved henvendelse til lokale virksomheder, så det bliver en del af de samarbejdsaftaler, der etableres mellem jobcenteret og lokale virksomheder.

Den kommunale prioritering kommer også til udtryk ved, at kommunerne råder over kommunale egu-praktikpladser.

Lolland Kommune har investeret i egu og understøtter egu-sporet ved at stille 10 kommunale egu-praktikpladser til rådighed. Det opleves som en styrke at pengene til lønningerne ligger centralt i kommunen.

Guldborgsund Kommune har ligeledes mulighed for at benytte sig af syv faste egu-praktikpladser hos et lokalt affalds- og energiselskab, der er ejet af Lolland Kommune og Guldborgsund Kommune.

Overvej, om I har en hensigtsmæssig model for at sikre praktikpladser

Nogle kommuner har indgået en samarbejdsaftale med FGU, så opgaven med at sikre praktikpladser i forbindelse med egu-sporet bliver varetaget af FGU. Andre varetager selv opgaven.

Der kan være fordele og ulemper ved begge modeller, og der er intet, der tyder på, at den ene model er entydigt mere velfungerende end den anden. Når opgaven er hos FGU kan fordelene være, at FGU har et godt kendskab og en relation til den unge. Omvendt kan KUI have bedre adgang til virksomhedsnetværk og sikre en mere koordineret kontakt, så virksomhederne undgår mange forskellige henvendelser.

Rejseholdet anbefaler, at FGU og KUI sammen overvejer, om den valgte model fungerer.

Eksempel fra praksis: Egu-arbejdsfællesskab sikrer fælles tilgang, problemløsning og flere egu-forløb

FGU Syd- og Midtlyn og Svendborg Kommune har etableret et egu-arbejdsfællesskab bestående af en egu-vejleder fra FGU, en vejleder fra uddannelsesvejledningen og lederen af jobcenterets ungeområde. Gruppen mødes kvartalsvis for at evaluere samarbejdet og har desuden løbende, fleksibel kontakt efter behov.

Arbejdsfællesskabet – understøttet af den ledelsesmæssig prioritering og kommunale måltal for egu-sporet – har bidraget til en høj aktivitet på egu-sporet, hvor også jobcenteret spiller en aktiv rolle i at initiere forløb. Et centralt greb er, at koordinering og ansvar er samlet på få hænder hos tre tydelige tovholdere, hvilket gør indgangen til egu enkel og overskuelig for både vejledere, jobkonsulenter og sagsbehandlere.

Gruppen har udviklet et fælles flowchart, så alle vejledere, jobkonsulenter og sagsbehandlere arbejder efter samme procedure. Der er samtidig fokus på at nå den ældre del af målgruppen blandt unge i jobcenteret og på at forberede unge til egu gennem forpraktikker under lov om aktiv beskæftigelse.

Arbejdsfællesskabet understøtter

- fælles engagement og høj bevidsthed om egu på tværs af uddannelses- og beskæftigelsesområdet
- fleksibel rolle- og opgavefordeling, så indsatsen bliver sammenhængende og meningsfuld for den unge
- hurtig afklaring og løsning af udfordringer gennem fælles koordinering
- flere unge i egu-forløb – 6-8 nye forløb fra jobcenteret på et halvt år.

Hav blik for det lokale arbejdsmarked, del viden om egu på tværs i kommunen og medtænk virksomhedsnetværk i kommunen

Der er gode erfaringer med, at FGU og KUI sammen tager højde for det lokale arbejdsmarked i deres søgen efter praktikpladser. Det styrker overgangen til job og uddannelse, når de unge er i praktik inden for brancher, hvor der er sandsynlighed for job eller praktikplads efterfølgende.

Kommunernes eksisterende virksomhedsnetværk bør inddrages aktivt for at sikre relevante praktikpladser til egu-eleverne. På den måde kobles indsatsen for de unges uddannelses- og jobmuligheder tættere til både de lokale behov på arbejdsmarkedet og de samarbejdsflader, kommunen allerede råder over.

For at flere unge får øje på egu-sporet, er det samtidig vigtigt, at der er et bredt kendskab til FGU og egu på tværs af kommunens aktører, herunder jobcentrene. De kan være indgangen for nogle af de unge, der potentielt kunne være i målgruppen, men som ikke altid præsenteres for muligheden for egu.

Eksempel fra praksis: Det lokale arbejdsmarked former planlægningen af egu-forløb

Hos FGU Himmerland og institutionens samarbejdskommuner sker planlægningen af egu-forløb ud fra en grundtanke om, praktikpladser søges inden for brancher, hvor der er realistiske job- eller uddannelsesmuligheder bagefter.

Det drejer sig om at have blik for rekrutteringsbehov og kommende pensioneringer hos lokale virksomheder og prioritere praktiksteder, hvor vejen til fx en SOSU-uddannelse eller en ansættelse kan blive kortere efter et endt egu-forløb.

Dialogen med kommunerne og virksomheder er løbende: Hvem mangler arbejdskraft, og hvilke elever matcher de behov?

Elever, der ønsker praktik i brancher uden lokale jobudsigter, får hjælp til at finde alternativer, hvor chancen for beskæftigelse er højere.

Den systematiske kobling mellem elevønsker, lokale kompetencebehov og konkrete uddannelsesveje øger sandsynligheden for varig beskæftigelse.

4.7 Samarbejde med virksomheder og lokalsamfund

Rejseholdets iagttagelser af samarbejdet med virksomheder og lokalsamfund

FGU og KUI har brug for at trække på det lokale erhvervsliv i egu-sporet, men samarbejdet med virksomheder og andre lokale aktører er også relevant i et bredere perspektiv. Det gælder mht. erhvervstræning, der kan være et vigtigt værktøj i elevernes afklaring, og det gælder undervisningen på FGU, hvor et samarbejde med både virksomheder, civilsamfund og velfærdsinstitutioner kan understøtte en praksisorienteret undervisning. Derudover er der også et samarbejde med virksomheder, der tager imod de FGU-elever, der sigter mod beskæftigelse efter endt FGU-forløb.

Rejseholdet kan konstatere, at der er forskel på, hvordan FGU-institutionerne har prioriteret og er lykkedes med at etablere samarbejder med det lokale erhvervsliv og andre eksterne aktører. Rejseholdets besøg viser desuden, at nogle kommuner efterspørger, at FGU har et stærkere virksomhedsnetværk, og nogle FGU-institutioner efterspørger inspiration til styrkelse af deres virksomhedssamarbejde.

Opsummering: Rejseholdets gode råd til et styrket samarbejde med virksomheder og andre lokale aktører

- Sørg for, at FGU er synlig i lokalområdet, og vær aktiv i netværk.
- Udpeg nøglepersoner, der har ansvar for at opbygge relationer til virksomheder og andre lokale aktører, og prioritér erhvervstræning.

Sørg for, at FGU er synlig i lokalområdet, og vær aktiv i netværk

I nogle henseender er FGU fortsat en ny og ukendt størrelse, og der er behov for at styrke det almene kendskab til, hvad FGU er. Det gælder især for virksomheder, som kunne være relevante for erhvervstræning eller andre samarbejder.

Rejseholdet anbefaler, at KUI og FGU sammen har fokus på, hvordan det lokale kendskab til FGU og FGU-eleverne styrkes. Det er fx oplagt, at FGU-institutionerne er aktive i lokale erhvervsnetværk, erhvervsråd eller lignende fora.

Helhedsorienterede undervisningsforløb, der understøtter elevernes engagement i og kendskab til lokalsamfundet – og lokalsamfundets kendskab til FGU – kan også skabe synlighed omkring uddannelsen og dens elever. Opgaver, der løser virkelige problemer og bidrager med noget til omverdenen, giver mulighed for at etablere relationer til arbejdspladser, foreninger og enkeltpersoner, som kan bidrage til erhvervstræning, job eller andet for FGU-eleverne.

”

Vi har en FGU, som er god til at række ud og være en del af lokalmiljøet. De har en kæmpe aktie i vores festival, vores kulturmøde og handelsstandsforeningen. De er blevet lidt nogle darlings. Der er godt image.

Chef i en kommune

Eksempel fra praksis: Virksomhedssamarbejde skaber synlighed og muligheder

FGU Midtjylland prioriterer samarbejdet med virksomheder og lokalsamfundet højt. Udover egu fokuseres der på

- erhvervstræning
- virksomhedsbesøg og ud-af-huset-aktiviteter
- besøg fra eksterne gæster, der holder oplæg om mulighederne for FGU-elever
- samarbejde der understøtter en virkelighedsnær undervisning.

Samarbejde med lokale erhvervsorganisationer

Institutionen har et tæt samarbejde med erhvervsorganisationerne i Silkeborg og Viborg, som er partnere i flere fælles projekter. Der opleves en stor velvilje og gensidig interesse for at styrke de unges vej mod uddannelse og job.

Samarbejdet indebærer blandt andet

- hjælp til erhvervstræningsforløb – blandt andet gennem matchmakere, der hjælper med at finde matches mellem elever og virksomheder
- arrangering af virksomhedsbesøg for FGU-elever
- adgang til iværksætttermiljøer, hvor elever fra både FGU og EUD med iværksætterdrømme kan få inspiration.

Samarbejde med kommunernes virksomhedsservice

Institutionen har et tæt samarbejde med kommunernes virksomhedsservice, som hjælper med at skabe kontakter. I Viborg driver virksomhedsservice et erhvervsmentornetværk med ca. 100 mentorer. Flere FGU-elever har haft glæde af en erhvervsmentor.

Samarbejder med virksomheder og andre aktører om undervisningen

FGU Midtjylland samarbejder med lokale aktører om undervisningen, hvor eleverne leverer produkter eller serviceydelser, som bidrager til en praksisnær undervisning.

Eksempler på konkrete samarbejder:

- Vedligehold af kommunernes grønne områder, parkeringsanlæg og opgange.
- Fast aftale med produktion af kulisser til et teater.
- Produktion af sommerfugle i stål til en dyrepark (på tværs af tre FGU-hold).
- Samarbejde med sportsklubber og idrætsforeninger, hvor eleverne leverer produkter og bidrager til daglige opgaver. FGU får adgang til sportsklubbernes sponsornetværk, som kan skabe forbindelser mellem elever og virksomheder – til gavn for både FGU-eleverne og klubbernes CSR-indsatser.
- Virksomhedsforlagt undervisning i et supermarked for agurk-hold.
- Samarbejde med revisionsfirmaer om PASE-undervisning.
- Samarbejde med en bank om undervisning i privatøkonomi.

Udpeg nøglepersoner, der har ansvar for at opbygge relationer til virksomheder og andre lokale aktører, og prioritér erhvervstræning

Rejseholdet erfarer, at det er en fordel, når der på FGU er en eller flere medarbejdere, der har en dedikeret opgave i at etablere og vedligeholde et netværk af relevante virksomheder i samarbejde med KUI. Det er vigtigt, at indsatsen for at skabe kontakt til erhvervslivet og etablere et virksomhedsnetværk koordineres med KUI.

Det er centralt, at der er ledelsesmæssig opbakning til, og at der bruges tid på at være i dialog med lokale virksomheder og understøtte et samarbejde af mere varig karakter.

Der er forskel på, hvor systematisk FGU-institutionerne anvender erhvervstræning for eleverne. Nogle institutioner har faste perioder, hvor alle elever deltager i erhvervstræning, mens det andre steder i højere grad er op til den enkelte lærer eller vejleder at tage initiativ. Rejseholdet anbefaler, at arbejdet med erhvervstræning prioriteres og systematiseres – eksempelvis ved at fastlægge faste tidspunkter for erhvervstræning og ved at understøtte brugen af ordningen på en måde, der sikrer, at indsatsen ikke bliver personafhængig.

Nøglepersoner, der har ansvar for at opbygge relationer til virksomheder mv. kan samtidigt varetage en koordinerende funktion i forhold til erhvervstræning, herunder at sikre fælles procedurer, videndeling blandt medarbejdere på FGU, skabe overblik over virksomheder der har haft eller er interesserede i at have elever i erhvervstræning og sikre koordinering med KUI.

Eksempel fra praksis: Synliggørelse af FGU i lokale erhvervsfora

I Vordingborg Kommune har det lokale erhvervsnetværk haft besøg af en skoleleder fra FGU Syd- og Vestsjælland, som oplægsholder. Oplægget satte fokus på samarbejdet med - og kendskabet til FGU i nærmiljøet.

Formålet var at præsentere FGU og tydeliggøre, hvordan virksomheder kan samarbejde med skolen – særligt med fokus på egu og erhvervstræning. Målet er, at virksomhederne får en større forståelse for, hvad FGU er, hvad FGU kan tilbyde, og hvilken relevans samarbejdet kan have for dem.

I sit oplæg understregede lederen den gensidige afhængighed mellem virksomheder og FGU med budskabet: "Vi har brug for jer, og I har brug for os på den lange bane." Oplægget vakte stor interesse blandt deltagerne, og lederen forventer, at en styrket informationsindsats kan understøtte især EGU-sporet.

Besøget i erhvervsnetværket har ført til kontakt med nye virksomheder, som har vist konkret interesse for samarbejde. Erfaringen er, at det er vigtigt løbende at vedligeholde og udvikle relationerne til det lokale erhvervsliv, da et aktivt samarbejde skaber værdi for både virksomhederne og FGU.

4.8 Samarbejde om overgange efter endt FGU-forløb

Rejseholdets iagttagelser af samarbejdet om overgange efter endt FGU-forløb

Rejseholdets besøg vidner om, at overgangene fra FGU og videre til job eller uddannelse er i fokus hos både institutioner og kommuner, men at der fortsat efterspørges et styrket samarbejde.

Kædeansvaret i overgangen fra FGU til ungdomsuddannelse er kompliceret og fordrer klare aftaler mellem FGU, KUI og aftagerinstitutionerne. Det kræver en tydelig rollefordeling og et godt kendskab til hinanden at sikre, at den enkelte elev bringes godt videre efter endt FGU-forløb. Samarbejdet styrkes af formaliserede aftaler, systematiserede procedurer og faste redskaber, som fx overgangsplaner og overleveringssamtaler, men skal også rumme plads til håndholdte løsninger, når den enkelte unges særlige behov giver anledning til det.

Det er centralt, at FGU-eleverne forberedes grundigt på, hvad der venter dem efter endt FGU. Kombinationsforløb og erhvervstræning er vigtige redskaber i denne forberedelse.

Opsummering: Rejseholdets gode råd til et styrket samarbejde om overgange efter endt FGU-forløb

- Sørg for en grundig overlevering i afslutningen af FGU-forløbet og hav fokus på elevens tryghed i overgangen fra FGU til job og uddannelse.
- Etablér fælles procedurer for samarbejdet om overgange på tværs af FGU, KUI og ungdomsuddannelser.
- Styrk den systematiske brug af kombinationsforløb i overgangen til ungdomsuddannelse.
- Brug data til at styrke samarbejdet om overgange.

Sørg for en grundig overlevering i afslutningen af FGU-forløbet og hav fokus på elevens tryghed i overgangen fra FGU til job og uddannelse

En veltilrettelagt overgang fra FGU til ungdomsuddannelse eller job kræver en overlevering af relevant viden om den unge, så næste uddannelsesinstitution eller aktør kan tilrettelægge en god modtagelse og imødekomme eventuelle behov for støtte.

Når den unge ikke har planer om at begynde på en ungdomsuddannelse eller har udsigt til job efter endt FGU-forløb, er der behov for, at den unges udvikling og resultater i FGU-forløbet deles med KUI, så den viden kan indgå i den fortsatte indsats for at støtte den unge. I de tilfælde skal KUI afklare mulige næste skridt, og her er FGU-vejledernes viden om den unge værdifuld.

Overgangen til noget nyt kan være sårbar for unge i FGU-målgruppen. Derfor er det vigtigt, at FGU og KUI sikrer, at den unge oplever at have støtte af kendte personer i overgangen. Det kan både være FGU- eller KUI-vejledere, som den unge kender, ligesom det kan være en vejleder fra elevens nye ungdomsuddannelse, som eleven har mødt forud før opstart.

Rejseholdet anbefaler, at FGU sikrer en grundig overlevering af viden om den unge ved afslutningen af FGU-forløbet, og at FGU og KUI er opmærksomme på den unges tryghed i

overgange. Erfaringer peger på, at det har stor betydning, når FGU og KUI følger den unge tæt i overgangen til fx en ungdomsuddannelse og først slipper kontakten, når den unge er faldet til og har skabt nye relationer.

Eksempel fra praksis: Gensidige besøg giver FGU-elever bedre overgang til HF

FGU FYN har sat fokus på at styrke overgangen fra FGU til HF.

Som led heri er der gennemført et forløb med gensidige besøg på tværs af FGU og HF/VUC Fyn. Først deltog alle agu-elever i et introduktionsbesøg på HF/VUC Fyn, hvorefter de, der fortsat overvejede HF som mulighed, kunne deltage i et opfølgende besøg. På besøgene deltog eleverne i undervisning på et hold, der har til formål at onboarder kommende HF-elever.

Undervisere fra HF/VUC Fyn har desuden besøgt FGU for at få indblik i FGUs arbejde og eleverne på FGU. Det giver dem bedre forudsætninger for at modtage nye elever, som kommer fra FGU.

Forløbet har styrket elevernes kendskab til de forventninger, der møder dem på HF/VUC Fyn – både fagligt, skriftligt og i forhold til lærelyst. Erfaringerne er positive, og vurderingen er, at elevernes afklaring er blevet styrket og tilknytningen til uddannelsen er blevet stærkere.

Etablér fælles procedurer for samarbejdet om overgange på tværs af FGU, KUI og ungdomsuddannelser

Der er stor forskel på de lokale uddannelseslandskaber, men for de fleste FGU-institutioner er det komplekst at få overblik over og etablere relationer til alle de uddannelsesinstitutioner, som tager imod FGU-eleverne efter endt forløb. Her kan lokale eller regionale uddannelsesråd være en indgang til at etablere strategisk samarbejde med relevante aftagerinstitutioner, der styrker kendskabet på tværs af FGU og lokale ungdomsuddannelser.

Rejseholdet anbefaler, at der etableres en fast procedure med fælles ejerskab på tværs af KUI, FGU og centrale aftagere, som har til formål at synliggøre ansvarsområder og rollefordeling i forbindelse med elevernes overgange.

Det drejer sig blandt andet om at tydeliggøre, hvem der er ansvarlig for eleverne på hvilke tidspunkter i overgangen, samt hvem der har ansvaret for at kontakte eleverne på bestemte tidspunkter i deres overgang. Det er afgørende, at denne fælles aftale er et dynamisk værktøj, der vedligeholdes og opdateres jævnligt eller med faste intervaller.

Eksempel fra praksis: Uddannelsesnetværk danner ramme om klare aftaler ml. FGU, KUI og ungdomsuddannelse i overgangen fra FGU til uddannelse

FGU Midtjylland deltager i uddannelsesnetværk, der blandt andet understøtter koordinationen med hensyn til de unges overgange fra en uddannelse til en anden.

Silkeborg Kommune har et uddannelsesnetværk, som kaldes Garantiskolen. Her deltager ledelse og vejlederrepræsentanter fra KUI, FGU, Silkeborg Gymnasium, Silkeborg Ungdomsskole, SOSU, College 360 og HF/VUC.

Garantiskolesamarbejdet har til formål at sikre gode overgange for de unge. Opgaven løftes ved at sikre stort kendskab mellem parterne i netværket og understøtte et tæt og tillidsfuldt samarbejde på tværs – også for konkrete medarbejdere, der ikke sidder i Garantiskolen. Et væsentligt princip for garantiskolen, er, at når en elev frafalder et tilbud i Silkeborg, skal der altid være en anden aktør til at tage over med det samme.

Netværket mødes cirka 3 gange årligt. Det er af stor betydning at møderne afholdes regelmæssigt, i en fast struktur.

Ud over garantiskolesamarbejdet, deltager FGU også i et eud-netværk med KUI, College 360, SOSU og Silkeborg Ungdomsskole. Netværket drives af en leder fra KUI og en leder fra FGU. I netværket arbejdes der tæt sammen omkring gensidigt kendskab til uddannelserne, og omkring gode overgange til EUD.

I Viborg Kommune er der ligeledes et uddannelsesnetværk, hvor både KUI, FGU og de lokale ungdomsuddannelser deltager. I netværket drøftes blandt andet rollefordelingen i overgangen til en ungdomsuddannelse – også fra FGU.

Der er udarbejdet en samarbejdsaftale, der beskriver de enkelte parters ansvar og opgaver i forbindelse med disse overgange. Aftalen bygger på et 'stafet-princip', som betyder, at alle har ansvar for at overlevere den enkelte unge og ikke aflevere.

Styrk den systematiske brug af kombinationsforløb i overgangen til ungdomsuddannelse

Kombinationsforløb kan være et centralt værktøj i at sikre gode overgange. Et kombinationsforløb er et forløb for FGU-elever med undervisning på andre uddannelsesinstitutioner.

Kombinationsforløb kan gøre det muligt for FGU at være en aktiv del af den unges opstart på den nye uddannelse. Det kan styrke den unges motivation og lade dem få mulighed for at prøve en uddannelse af, inden de vælger den. Forløbene kan desuden øge elevernes tiltro til egne evner og styrke en tryk overgang.

Rejseholdet anbefaler, at FGU styrker den systematiske brug af kombinationsforløb som led i overgange, og at KUI, hvor det vurderes at være relevant, inddrages i planlægningen og evalueringen af kombinationsforløb. KUI kan eventuelt deltage til opfølgende samtaler med

udvalgte elever, hvor eleven fortæller om forløbet og deres overvejelser om videre uddannelse.

”

I uge 40 har vi alle elever ude i kombinationsforløb. På HF og EUD. Det fungerer godt. Der bliver arrangeret skoledage (på ungdomsuddannelserne) kun for FGU-elever. Det er fantastisk. Det gør, at de kan snuse til de muligheder, der er, og prøve forskellige ting af.

Vejleder, FGU

Brug data til at styrke samarbejdet om overgange

Der er brugbar viden i data om FGU-elevernes overgang til og fastholdelse i uddannelse og beskæftigelse.

Rejseholdet anbefaler, at både FGU og KUI har fokus på datainformeret ledelse, samarbejder om at analysere tilgængelige data og drøfter hvilke forandringer og tiltag, indsigterne kan give anledning til.

Flere kommuner og FGU-institutioner er optagede af, at brug af data er relevant i udviklingen af et stærkt samarbejde om overgange, og flere udtrykker et behov for bedre datamæssig understøttelse⁸

⁸ Der er allerede igangsat i et initiativ om bedre datamæssig understøttelse af FGU, som er et blandt fire initiativer, herunder også rejseholdet, der blev iværksat i 2023 for at understøtte implementeringen af FGU-reformen. Rejseholdet bakker op om vigtigheden af dette tiltag.

Eksempel fra praksis: Datarapport sikrer grundlag for fælles udvikling

FGU-Vestegnen har i samarbejde med institutionens syv samarbejdskommuner udviklet en fælles dataskabelon med oplysninger om blandt andet elevtal, udslusning og frafald. Skabelonen udfyldes årligt af både FGU-institutionen og de deltagende kommuner.

Den fælles datarapport præsenteres på FGU-Vestegnens bestyrelsesmøde som orientering og grundlag for at identificere og drøfte eventuelle udfordringer.

Dataskabelonen og de tilhørende arbejdsgange blev fastlagt på et fælles møde med deltagelse af repræsentanter fra FGU, kommunale direktører og politikere. I udviklingen af skabelonen har det være centralt, at fastlægge hvordan tallene trækkes, så det gøres på en ensartet måde og på samme tidspunkt.

Formålet med samarbejdet omkring data er at sikre et fælles datagrundlag og enighed om centrale nøgletal.

Arbejdet med data har blandt andet givet anledning til drøftelser om antallet af potentielle FGU-elever. Data har skabt en fælles interesse for denne gruppe, og i fællesskab arbejder man på at få et tydeligt og nuanceret billede af den.

Eksempel fra praksis: Samarbejde om data

Hos FGU Sønderjylland samarbejder man tæt med institutionens samarbejdskommuner om at bruge data aktivt som et fælles redskab til udvikling.

Til kvartalsvise møder med hver kommune udarbejdes en datarapport, der bl.a. viser information om igangværende elever, køns- og aldersfordeling, fravær samt udslusning. Rapporterne bruges som udgangspunkt for at udpege fokus- og udviklingsområder.

Indsatsen har bl.a. medført, at man har taget initiativer til at styrke arbejdet med at sikre en positiv overgang fra FGU til job eller uddannelse for flere elever. Ligeledes har data bidraget til at arbejdsgangene omkring fravær er blevet tydeligere defineret, særligt med hensyn til hvornår KUI skal inddrages.

At mødes om data giver et fælles udgangspunkt og understøtter en professionel dialog, hvor der er fælles ejerskab til tallene. Det skaber et konstruktivt samarbejdsklima og holder fokus på det fælles mål: at hjælpe de unge videre.

FGU Sønderjylland deltager desuden i en arbejdsgruppe med andre FGU-institutioner, hvor man sammen med systemudbyderen FGU-planer har udviklet en ny funktion til at trække datasæt direkte fra systemet. Funktionen gør det lettere at anvende data systematisk og styrker den datadrevne tilgang både i institutionernes interne udvikling og i samarbejdet med kommunerne.

5. Perspektivering

Det er afgørende at værne om de tætte relationer mellem FGU og KUI i et forandret uddannelseslandskab

5.1 Anerkend og værn om FGU og KUI

FGU og KUI udspringer begge af "Aftalen om bedre veje til uddannelse og job" fra 2017. Som led i aftalen blev de nationale uddannelsesmål justeret med en målsætning om, at mindst 90 procent af alle 25-årige fremover gennemfører en ungdomsuddannelse, og andelen uden tilknytning til uddannelse eller arbejdsmarked reduceres til det halve.

I forlængelse heraf har FGU som det primære formål at understøtte overgangen til ungdomsuddannelser og alternativt til ufaglært beskæftigelse. FGU og KUI skal sammen bidrage til målsætningen gennem høj faglig kvalitet og en bredt favnende didaktik.

Ambitionen er, at FGU skal udvikle sig til en stærk uddannelse – ikke nødvendigvis en stor, men med betydningsfulde og robuste institutioner – også i et fremtidigt uddannelseslandskab, hvor udsigten til en erhvervs- og professionsrettet gymnasieuddannelse vil få betydning for både FGU og KUIs arbejde.

Meget er allerede lykkedes, og FGU og KUI er stadig under udvikling. Vores arbejde som rejsehold vidner om, at det fælles mål om at støtte unge i deres faglige, sociale og personlige udvikling via en koordineret indsats er godt på vej.

Der er fortsat et potentiale for at styrke FGU, KUI og samspillet mellem de to. Der er områder, som kræver yderligere arbejde, men udviklingen rummer stærke perspektiver. Det er tydeligt, at den indledende opbygning og de mange investeringer i relationer og samarbejdsformer begynder at bære frugt.

Rejseholdets besøg har desuden bekræftet, at der har været en markant ledelsesmæssig udvikling på FGU-institutionerne i de seneste år. Det skaber en klar forventning om, at implementeringen af FGU fortsat bevæger sig fremad – blandt andet i retning af, at FGU i høj grad etablerer sig som en uddannelsesinstitution med en balanceret vægtning af elevernes faglige, sociale og personlige udvikling.

Derfor mener rejseholdet, at det er vigtigt at værne om udviklingen og de strukturer, der nu er ved at etablere sig – særligt i en tid, hvor uddannelseslandskabet er i forandring.

Rejseholdet vil gerne anerkende det store arbejde, kommunerne og FGU hver dag gør for at støtte og udvikle de unge mennesker. Dette engagement rækker ofte ud over arbejdstid og faste rammer.

Vores opgave har været klart defineret: at bidrage med perspektiver på FGU og KUIs samarbejde inden for gældende lovgivningsmæssige og økonomiske rammer. Dialogen under vores 16 besøg rundt i landet har dog ofte bevæget sig ud over de rammer.

5.2 FGU i et forandret uddannelseslandskab

2025 har budt på markante reformtiltag på både uddannelses- og beskæftigelsesområdet. I februar blev der indgået aftale om etableringen af en ny erhvervs- og professionsrettet gymnasieuddannelse (epx), og i april fulgte en aftale om en omfattende beskæftigelsesreform, som sandsynligvis vil få konsekvenser for samspillet mellem FGU og KUI.

Med aftalen om en ny erhvervs- og professionsrettet gymnasieuddannelse (epx) tegner der sig et helt nyt uddannelseslandskab for unge. Det giver naturligt anledning til både forventninger og overvejelser i kommuner og på FGU-institutioner. Meget er endnu uklart, men vi vil her videregive de refleksioner, som de foreløbige konturer af et nyt uddannelseslandskab har givet anledning til på vores besøg.

Med karakterkravet til epx og nedlæggelsen af 10. klasse vil muligheden for gruppen af unge, der ikke har bestået folkeskolens afgangsprøve, være FGU. Denne gruppe får retskrav på optagelse på FGU sammen med de unge, som falder fra et uddannelsesstilbud i løbet af skoleåret efter 9. klasse.

Det vil formentlig betyde flere yngre FGU-elever og kan medføre en udvidelse af målgruppen. Det er vanskeligt at vurdere karakteren af en eventuel udvikling af målgruppen. Der vil være elever med særlige behov, der skal helt andre veje, elever, der søger job, og elever, der vil fravælge FGU af andre grunde.

Blandt nogle – ofte i kommunerne, men også blandt medarbejdere på FGU – er der bekymring for, om flere nye elever på FGU, hvis det bliver tilfældet, vil medføre en forskydning, så fokus på den svageste del af målgruppen svækkes. Det kan betyde, at unge, som fx befinder sig i gråzonen mellem FGU og STU, og som vi har indtryk af er en klemt gruppe allerede nu, vil få endnu sværere ved at gennemføre FGU. Omvendt peger andre på, at der ikke er grund til bekymring: FGUs identitet og styrke ligger netop i at gribe de unge med størst behov, og den rolle vil institutionen fortsat varetage – også efter en reform.

Blandt FGU-folk er grundopfattelsen, at man kan godt kan håndtere en eventuel stærkere målgruppe. FGU-institutionerne vil tage åbent imod de nye elever, der måtte komme og forventer, at de kan bidrage til at styrke undervisningsmiljøet, fx gennem ung-til-ung-metoder og ved at højne det faglige niveau.

Det vil være naturligt, at FGU-institutionerne forbereder sig på det nye uddannelseslandskab frem mod 2030, blandt andet gennem et styrket samarbejde med 10. klasse og erhvervsskolerne, fx via forsøgsprojekter, samarbejde om vejledning og fokus på de nye overgange, der vil komme.

Epx og nedlæggelsen af 10. klasse aktualiserer også en prioritering af agu-sporet på FGU. Agu har haft faldende elevtal og en langsommere implementeringsproces end pgu-sporet. Hvis der i fremtiden kommer flere elever på FGU, hvis hovedformål er at forbedre deres karakterer i

dansk og matematik, skærper det behovet for at styrke og prioritere agu. Reformen kan blive en god mulighed for at understøtte agu-sporet, så det i endnu højere grad understøtter elevernes faglige udvikling i de almene fag. Dette kan blandt andet ske gennem en styrkelse af den anvendelsesorienterede og praksisrettede undervisning, hvor eleverne møder en didaktik, der adskiller sig fra den, de kender fra tidligere skolegang, og gennem samarbejde med virksomheder og omverdenen. En styrkelse af sporet forudsætter, at kompetencer og medarbejdersammensætning følger med.

Mange udtrykker tvivl om, hvad epv-aftalen i sidste ende vil betyde for KUIs rolle og det fremtidige samarbejde med FGU. Vil KUI også skulle spille en rolle for elever med retskrav og fx udarbejde en uddannelsesplan, eller sker disse elevers optagelse i FGU helt uden at kommunerne involveres?

Uanset hvordan strukturerne lander, er det afgørende fortsat at værne om de tætte relationer mellem FGU og KUI – relationer, som udgør et godt fundament for at håndtere nye opgaver. I realiseringen af de potentialer, som epv-aftalen uden tvivl rummer, er det væsentligt at holde sig for øje, at der er store geografiske forskelle på FGU-institutionernes vilkår og muligheder for at tilpasse sig udviklingen. For at sikre alle unges lige ret til en uddannelse af høj kvalitet, er der behov for fortsat at yde støtte og vejledning til de unge FGU-institutioner og KUI-enheder.

Kolofon

FGU-rejseholdets råd til et styrket samarbejde mellem FGU og KUI

Redaktion

Kontor for Forberedende Uddannelser og Efteruddannelser, Styrelsen for Undervisning og Kvalitet, Børne- og Undervisningsministeriet

Layout

Børne- og Undervisningsministeriet

Foto

Børne- og Undervisningsministeriet

Publikationen kan ikke bestilles, men den kan hentes på Børne- og Undervisningsministeriets hjemmeside

Eventuelle henvendelser af indholdsmæssig karakter rettes til stuk@stukuvvm.dk

Udgivet af

Børne- og Undervisningsministeriet, 2026

